

וטהר לבנו

חידושים וחיזוקים

וארא

לעילוי נשמת
אליהו בן צ'חלה

נ.ל.ב.ע ח' שבט
ת.נ.צ.ב.ה.

ד"ר אהרן קרן ז"ל מנכ"ל זמורה שפירא חברה להדפסה ופיתוח ספרים
ב"י יצחק

< העלון מחולק חינם – בשמחה מיועד לקחת לבית ללא תשלום >

זכה נא והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"

שמרון שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל העיד בכתב

הספר "מעורר מאוד"

ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה

חודו לה' הושלם כל ה2000 העמודים של החידושים שמשלימים את 7 הכרכים.

כך יזכה בס"ד בכל כרך 400 עמודים

כרך בראשית + מועדים נתרמו ב"ה
חסר

כרך שמות – ויקרא – במדבר – דברים – הגדה של פסח

כל כרך בערך 30 אלף ש"ח

גדול המחטיאו יותר מהורגו, וגדול המקדשו יותר מהמחייהו

כי המזכהו לחיי נצח זה טובה נצחית מושלמת

וה' יזכה גם אותך ואת יוצאי חלציד שתזכו לחיות בעולם הנצח, והלואי גם בטוב בעולם הזה אמן

יוחנן ריינר 0527120333

106855@gmail.com

וטהר לבנו – וארא

”וידבר ה' אל משה” – עבודת ה' של משה רבינו

ואולי יש לחדש, כי הנה משה קיבל במשך חייו תואר כבוד על פי עדות ה', שהוא **העניו מכל האדם**, ואולי זה היה **עיקר ניסיונו ועבודתו**, וכפי ששמעתי מהאדמו”ר **מקאליב זצ”ל** על הפסוק **”וירד משה אל העם”**, שלמרות גדלותו לא שכח את פשוטי העם, שזה חלק ממידת הענווה, **ואדרבא**, דווקא בגלל שמשה נולד מושלם, ככה קשה יותר לשמור על הענווה.

ואכן משה כבר בתחילת דרכו השתמש במידת הענווה, ואמר לה: **”מי אני”** שתשלח אותי לפרעה!! **”וה' ענה לו ”אהיה עמך”**, וכפי שמפרש השפת אמת, שמשה רצה וביקש שכל השליחות תהיה מאה אחוז בכוח בורא עולם בלי אחוז קטן של משה רבינו.

וכל זה כאמור מחמת ענוותנותו הגדולה, שהאמין שאין בו כוח עצמי אלא כל כוחו הוא מתנת בורא עולם שנתן לו, ואדם אחר עם מתנות כאלו מה' בוודאי היה מצליח הרבה יותר ממנו.

ללמדנו, שאם יש בנו כוחות נפש ומעלות שקיבלנו מבורא עולם, חייבים אנו מצד אחד לנצלם כראוי שלא יהיה בל תשחית לכוחות וליכולות שבורא עולם נתן לנו ונטע בתוכנו.

אבל מצד שני, חייבים אנו לנהוג בענווה, שלא נתגאה בגלל מתנות שקיבלנו מבורא עולם, ואדרבא עלינו להרגיש כי אחר היה מנצל יותר טוב מאתנו את המתנות שקיבלנו, כמו המשפט שצעקו עלי לאחר שהוצאתי את ספרי וטהר לבנו על הפרשה, **”יוחנן” איפה היית כל השנים!!!** וזה באמת קוואב לי מאוד!! ועל זה יש לי לבכות כל החיים, ולהתבייש!!! וצביטה בלב צריכה להיות לנו, למה?? למה?? למה לא השקענו יותר בזמן ובאיכות לנצל את הכוחות שקיבלנו מבורא עולם, וככה נגדל בענווה ולגדולים באמת בתורה וביראת שמים ובמידות טובות אמן ואמן.

”וידבר ה' אל משה” – המשך

ואולי בדרך אפשר יתכן שמשה צודק בטענתו רק על כמעט 100 אחוז שבא להגן על עם ישראל, אבל הקדוש ברוך הוא הוכיחו על שבריר שבשריר שבאחוז הבודד שבו הוא נפגע אישית, וטען למה שלחתיני?? וכמובן שאין לנו שום שמץ במושגים של גדולי האומה ונביא הנביאים.

וייתכן שזו הייתה הסיבה למחשבה הראשונה שביקשה מידת הדין לפגוע בו, כי עיקר עבודת משה היא על הענווה, ולכן על נימה קלה שבקלה של חוסר ענווה היה עליו להקפיד מאוד וללמוד מהנהגת האבות הקדושים, שלא נפגעו למרות ההבטחות.

שהרי ה' מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, דק מן הדק, למרות שלאדם מהשורה זה נראה כמצווה מושלמת, עדיין ה' שולף חוט דק של שבריר דק מן הדק מתוך אחוזון בודד של לא לשם שמים מתוך כמעט 100 אחוז של לשם שמים, והיות ועיקר טענתו היה להגנת עם ישראל לכן בסופו של דבר משה לא נענש.

הוספה חשובה

אלא הם – דתן ואבירם שהקניטוהו ואמרו לו **”ירא ה' עליכם וישפוט”**, ואף הוא מקפיד ואומר **”ומאז באתי אל פרעה”**, אמר לו הקב”ה **”אני הכתבתי עליך שאתה עניו ואתה מקפיד על דברי באותה שעה בקשה מדת הדין לפגוע בו”**, שאכן הטענה נגד משה הייתה שהרי בורא עולם העיד עליו שהוא עניו ואיך יתכן שבגלל דתן ואבירם הרשעים ערבבו את דעתו שלכן טען בהקפדה לפני בורא עולם?? הרי מפורש שדווקא על עניין הענווה נתבע משה רבינו!!

אז אם אצל צדיקים הבורא מוצא פירור ואבק שלא לשם שמים מתוך כמעט 100 אחוז מושלם שכן לשם שמים, כל שכן אנחנו שרחוקים אנו מלשם שמים, בושה תכסה פנינו, כמה אחוזים לשם שמים יש במצווה שאנחנו עושים, וכמה לשם עצמינו?? ואפילו בעת כתיבת שורות אלו בושה מכסה פני, וכי אני עצמי כמה באמת לשם שמים יש במטרת הכתיבה שלי?? אבל בכל זאת אני ממשיך וכותב, כי התועלת שיש לי לחזק את עצמי ואולי גם אחרים גדולה היא, על עצמי וודאי, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, אבל תפילתי שבעזרת השם אזכה לצמצם את האחוזים שהם לא לשם שמים, ולהגיע לידי כך שהכל יהיה באמת ובתמים לשם שמים, וטהר ליבנו לעובדך באמת.

התלויים בה זה הוא מסייעו לו שהשם יתברך יהיה בעזרו לקיים כל המצוות, וזהו **”ויאמר אליו ה' מזה בידך”**, פירוש איזה מצווה אתה מחזיק בידך לזהר בה מאוד יותר משאר המצוות:

”ויאמר מטה”, פירוש שאני נזהר במידת הכנעה ושפלות מאוד -במידת הענווה!! וזה בדיוק כפי שכתבי בתחילת

משה רבינו היה קדוש מבטן ומלידה, שבשעה שנולד התמלא הבית אור, וכשבתייה פתחה את התיבה, היא ראתה את השכינה אתו, ולמרות שהוא תינוק הוא בוכה בקול של נער, ולמרות שהוא תינוק הוא לא אוכל חלב ממצריות, רק מחלב ישראל!!! **וכשמשה גדל** ונהיה נער, במקום להשתעשע בארמון המלוכה, הוא יוצא לראות בסבל עמו העבדים, וגם ידע קבלה מעשית בגיל צעיר, שהרי על ידי שם המפורש הוא הרג את המצרי, ואיך ידע קבלה?? **יתכן** שהשכינה שהייתה אתו היא שלימדה אותו תורה שלא נשכחה ממנו.

ונשאלת השאלה, אי”כ איזה בחירה הייתה למשה? הרי הוא נולד צדיק מושלם, אז מה עבודת ה' העצמית שלו?? על מה הוא נלחם לתקן את עצמו בחייו?? **וייתכן לתרץ**, שעבודת ה' של משה הייתה לשמר הקיים, לשמור על הקדושה שקיבל!! שהרי ראינו את יוחנן כהן גדול ששימש 80 שנה בכהונה גדולה ובסוף נעשה צדוקי, כי לא פשוט לשמר את הקיים.

ללמדנו, שאם יש בנו כוחות נפש ומעלות שקיבלנו מבורא עולם, חייבים אנו מצד אחד לנצלם כראוי שלא יהיה בל תשחית לכוחות וליכולות שבורא עולם נתן לנו ונטע בתוכנו.

אבל מצד שני, חייבים אנו לנהוג בענווה, שלא נתגאה בגלל מתנות שקיבלנו מבורא עולם, ואדרבא עלינו להרגיש כי אחר היה מנצל יותר טוב מאתנו את המתנות שקיבלנו, כמו המשפט שצעקו עלי לאחר שהוצאתי את ספרי וטהר לבנו על הפרשה, **”יוחנן” איפה היית כל השנים!!!** וזה באמת קוואב לי מאוד!! ועל זה יש לי לבכות כל החיים, ולהתבייש!!! וצביטה בלב צריכה להיות לנו, למה?? למה?? למה לא השקענו יותר בזמן ובאיכות לנצל את הכוחות שקיבלנו מבורא עולם, וככה נגדל בענווה ולגדולים באמת בתורה וביראת שמים ובמידות טובות אמן ואמן.

כתב רש”י: דבר אתו משפט – קשה, על שהקשה לדבר ולומר **למה הרעתה לעם הזה, והנה במדרש שמות ה' כ”ב כתוב שכשטען משה לה' למה הרעתה?? ביקשה מידת הדין לפגוע במשה על עזות פניו כלפי הקב”ה, וכיון שראה ה' שבשביל סבל ישראל טען זאת אז לא נענש על כך.**

ויש לתמוה, הרי מדובר בבי”ד של מעלה, ולא איש ויתנתם, וה' יודע מחשבות אדם, אז מה היה המחשבה והראיה הראשונה של ה' במידת הדין, ומה הייתה הראיה והמחשבה הסופית של ה'??

והנה רש”י מפרש שה' הקפיד על משה שאמר **מאז באתי לדבר בשמך הצל לא הצלת**, כי טען למשה למה האבות הקדושים שקיבלו הבטחות לא התלוננו, ואילו אתה כן מתלונן?? **ולכאורה** לא מובן, שהרי מאחורי משה עמדו עם שלם שצעקו מסבל, ואילו אצל האבות המצב לא בער עד כדי כך, כי לא היה סבל של עם שלם מול עיניהם באותו רגע, אז מה הטענות כנגד משה?? וכי אינו צריך להגן על עם ישראל?

והיות ופנו אלי בעניין זה וטענו איך אפשר לכתוב כך על משה רבינו שהיה לו פגם דק שבדק בענווה, הרי התורה מעידה עליו שהוא עניו מכל האדם? ומשה עצמו אמר **”ונחו מה”** שהרגיש עצמו ככלום? וב”ה מצאתי דברי המדרש רבה ו' ב' שמבואר ממש בדומה לדברי, וזה לשון המדרש **”ארי” בר סימון ”כי העושק יהולל חכם”** זה משה, **עושק** שעשקו אותו דתן ואבירם, **יהולל חכם** - עירבבו אותו **”ויאבד את לב מתנה”** וכי תעלה על דעתך שהיה משה מתאבד?

אז אם אצל צדיקים הבורא מוצא פירור ואבק שלא לשם שמים מתוך כמעט 100 אחוז מושלם שכן לשם שמים, כל שכן אנחנו שרחוקים אנו מלשם שמים, בושה תכסה פנינו, כמה אחוזים לשם שמים יש במצווה שאנחנו עושים, וכמה לשם עצמינו?? ואפילו בעת כתיבת שורות אלו בושה מכסה פני, וכי אני עצמי כמה באמת לשם שמים יש במטרת הכתיבה שלי?? אבל בכל זאת אני ממשיך וכותב, כי התועלת שיש לי לחזק את עצמי ואולי גם אחרים גדולה היא, על עצמי וודאי, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, אבל תפילתי שבעזרת השם אזכה לצמצם את האחוזים שהם לא לשם שמים, ולהגיע לידי כך שהכל יהיה באמת ובתמים לשם שמים, וטהר ליבנו לעובדך באמת.

ואחי הגדול ממני בשנים ובכל מעלה טובה הרה”ג ר' שאול ריינר שליט”א הביא ראיה גדולה לדברי על עבודת משה רבינו, מספר **”נועם אלימלך”** בפרשת בשלח ד”ה **”ואתה תרים מטך”**, שכתב שאי אפשר שכן אדם יהיה מושלם בכל המצוות בכל פרטי ודקדוקי המצוות, רק כשאדם נזהר במצווה אחת לעשותה בכל פרטיה ודקדוקיה

וטהר לבנו – וארא

גדולה הימנה!! זהו "הרם את מטך", פירוש שתראה שתעלה במדרגת הכנעה להרים אותה לשורשה העליון, ונטה ידך על הים, רצה לומר שתראה להתגבר בכחך לבא לסודות העליונים הנקראים ים.

ונם בזה עזרני ה' לכוון לדעתו הרמה שמשו רבינו היה לו עוד מקום להתעלות ולתקן במידת הענווה וההכנעה, **ואסיים** כסיום דבריו הקדושים שהשם יזכנו במהרה שנוכה כולנו לסודות עליונים ויקוים בנו (ישעי' יא, ט) ומלאה הארץ דעה, אמן.

הפרשה וברוך ה' שזיכני לכוון לדעתו הגדולה והעצומה והקדושה של בעל הנועם אלימלך!!!

וממשיך וכתב הנועם אלימלך "ויאמר השליכהו ארצה", פירוש מה שאתה סובר שאתה תקנת את המידה, צריך אתה להשליך ארצה המחשבה הזאת, שכן דרך בני אדם כשאוחזים באיזה מדה והוא עומד בה במדרגה אחת הוא סובר שכבר תיקן כל המידה הזאת והוא שלם במידה זאת, ולא כן הוא!! אלא שצריך לעלות באותה מדה למדרגה

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב

ולכן דווקא כשירדו למצרים אז התחברו כולם כאחד יחד עם יעקב, ואכן יעקב אבינו הצליח בתפקיד חייו לחבר ולאחד אותם ביחד אתו לחיי קדושה באגודה אחת, וזה גרם שאפילו בגלות מצרים תהיה אחדות ביניהם ויקפידו על בין אדם לחברו, ולכן לא דיברו לשון הרע וגם ולא הזיקו ולא פגעו בבין אדם לחברו, **וכפי** שכתבתי בהרחבה בפרשת שמות, שהם נטמאו במ"ט שערי טומאה שזה עבודה זרה וכל עבירות הקשורות לבין אדם למקום, אבל בבין אדם לחברו לא פגמו, **ולכן** משה נבהל מלשון הרע שדתן ואבירים סיפרו שהרג את המצרי, ומשה אמר עכשיו אני מבין למה עם ישראל סובל, **והמפרשים** הקשו וכי כל מ"ט שערי טומאה זה לא סיבה מוצדקת לסבול??

אלא כוונת משה כאמור, שכלפי בין אדם לחברו עם ישראל לא היו אמורים לחטוא במצרים, מכוח עבודת חייו של יעקב לבנות ולאחד את 12 השבטים ואת כל יוצאי ירכו בכניסתם למצרים.

האדמו"ר רבי מאיר מפרימישלן, מקשה למה התורה לא כותבת בקיצור "וארא אל האבות", למה התורה מפרטת "אל אברהם אל יצחק ואל יעקב", וגם לא בפירוט קצר - **אל אברהם ויצחק ויעקב** אלא בפירוט הכי מודגש "אל אברהם אל יצחק ואל יעקב?? **ותירץ** האדמו"ר שהתורה רצתה לפרט לנו שנדע כי כוחו של כל אחד מהאבות אפילו לבד בלי האבות האחרים הוא עוצמתי ובכוחו ובזכותו הכוח להגן לבדו על עם ישראל.

והתבוננתי, שהנה בפרשת ויחי כתוב "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו, בכור יעקב ראובן" – והרי בפסוק הקודם כבר כתוב "ויבאו מצרימה יעקב וכל זרעו אתו", **אלא** דווקא כאן היה חשוב לתורה להדגיש את החיבור של יעקב עם בניו, **ולמה**?? כי יעקב הרגיש שתפקיד חייו זה להכין את כל 12 בניו שיהיו צדיקים שבטי קה עדות לישראל, עד כדי כך שידע שכאשר יכשל בבן אחד אזי ילך לגיהנום כי נכשל בתפקידו ויעודו בעולמו.

***** ועוד בעניין, והנה כתב רש"י וארא אל האבות, וקשה מה חידש רש"י שהרי כתוב מפורש בפסוק את שמות האבות, ואולי כוונת רש"י שלמרות שמאחורי משה עמד עם שלם שכואב לו ולכן רצה תשובה וקיום הבטחה מיידית, בכל זאת הבטחה לכלל האבות יחד שווה בעוצמתה כלפי קיום ההבטחה גם כנגד כל עם ישראל שהם בצרה ובצער*****

לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים

ונראה שיש כאן מידה כנגד מידה, שכשם שהאבות קיבלו הבטחות מבורא עולם שיקבלו את ארץ ישראל, ולפי פשוטו היו אמורים לקבל זאת בחייהם, ובכל זאת הם בחייהם לא קיבלו אותה, ואף שילמו עליה כסף כאדם זר ולא כבעל הבית, **ולכן** כתוב כאן "ארץ כנען ארץ מגוריהם אשר גרו בה", כי האבות הקדושים לא חיו בחייהם כבעל הבית בארץ ישראל אלא כגרים, ובכל זאת הם לא פקפקו על בורא עולם, **ולא** הרהרו על הבטחתו להם **שלא** התקיימה כפשוטה - שיקבלו את הארץ בחייהם.

לכן ה' גם כן שינה את הבטחת גזירת 400 שנה בארץ לא להם, **ושינה אותה מהמשמעות הפשוטה** לטובת עם ישראל, **וכדברי** הפסוק, "לכן אמר לבני ישראל אני ה' – והוצאתי", שבזכות האבות **שלא דרשו הבטחתי כפשוטו** לכן גם **גזירתי של 400 שנה לא תהיה כפשוטו** ולכן עכשיו יתקיים "והוצאתי", פחות ב- 190 שנה מתוך 400 שנה שאמורים היו להיות במצרים.

רש"י מפרש שה' הקפיד על משה שאמר **מאז באתי לדבר בשמך הצל לא הצלת**, וטען למשה למה האבות שקיבלו הבטחות לא התלוננו, ואילו אתה משה כן מתלונן??

אומנם לפי הסבר זה קצת צריך ביאור מה הכוונה "לכן אמר לבני ישראל אני ה' הנאמן לקיים הבטחתי, והוצאתי אתכם מתחת סבלות ממצרים", **שמשמע שסיבת הגאולה היא בגלל שהאבות לא פקפקו בהבטחות שלא קוימו בחייהם, ולכאורה מה הקשר בין הדברים??**

ונראה, שהנה ידוע נגזר על עם ישראל בברית בין הבתרים גלות של 400 שנה בארץ לא להם, ואם כן איך ייתכן שהיו במצרים רק 210, **אלא** שה' החשיב את הגלות מלידת יצחק עד יציאת מצרים כך שיש 400 שנה, **ועדיין** לא מובן, איך פתאום בורא עולם משנה גזירה ברורה והופך אותה למפולפלת?? **נכון** זה בזכות האבות הקדושים, אבל בכל זאת איך משתנה אמירה ברורה של ה' לאמירה מפולפלת??

ללמדנו, שלעולם אסור לנו להרהר אחרי הנהגת בורא עולם, גם אם הדברים נראים ממש הפוך משכל הישר, כי התמימות באמונה בבורא עולם היא זכות עצומה לנו ולדורות הבאים.

ולכן אם אנחנו מתחזקים ממש בתורה ובמצוות וביראת שמים, ובמקום לראות ברכה כפי שכתוב בתורה להולכים בתורת ה', אנחנו רואים את ההיפך - קשיים בכל התחומים, אל לנו ליפול ברוחנו ובאמונתנו, אלא ננהג כאבות הקדושים, שלא הרהרו ולא פקפקו למרות שההבטחה ברורה של בורא עולם להם אישית שלא התקיימה כפשוטה בחייהם, ורק טוב נצחי יצא להם ולדורות הבאים מתמימותם באמונה בבורא עולם, (וגם מכאן הוכחה לתחיית המתים מן התורה, שאכן בביאת גואל יקומו האבות לתחייה ואכן הם בעצמם יקבלו את ארץ ישראל, ע"פ הגמרא בסנהדרין צ',

וממילא בסוף יתברר שכל דברי ה' מתקיימים בשלימות נפלאה ממש, ולכל עיכוב יש משמעות טובה לעם ישראל), ובקרוב נזכה לראות את הגאולה השלימה אמן ואמן.

וטהר לבנו – וארא

ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה

מתאבד!!! אך לפתע רואים צעיר שוחה בטירוף כאשר התנינים מנסים לבלוע אותו חי, והוא שוחה במהירות שיא, ובשנייה האחרונה הצליח להינצל משיניהם של כל התנינים שהפסידו ארוחה אנושית טרייה.

מיד ניגש המיליארדר לצעיר ששחה ושאל אותו תגיד לי מה אתה רוצה?? **ואותו** צעיר שהיה נסער כולו, אמר אני רוצה רק דבר אחד!! **והעשיר** אומר לו, נו כבר, דבר!! **ואותו** צעיר בכעס צעק אני רוצה רק לדעת: **מי זה** הרשע שדחף אותי לבריכה?? **ומיד** אותו עשיר בהתלהבות ובשמחה על שיצא מהבטחתו בזול, הראה לצעיר דרך מצלמות האבטחה מי אותו אדם שדחף אותו לבריכה.

וכמובן אותו צעיר כטיפש יחשב, שהרי אם היה מבקש מיליארד דולר הוא היה מקבל, וכך הוא היה הופך לעשיר גדול, ובכמה פרוטות היה משלם לחוקר שיברר מי דחפו וכו', ועוד היה נשאר לו עודף כסף שלא חלם עליו, **אבל** עדיין אפשר להבין אותו, כי הוא במצבו לא חשב על כלום, הוא מרוב כעסו היה נעול רק על דבר אחד!! לדעת מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו ליבו לעשות לי כן, לסכנו עד כדי כך, כך שכל מחשבה עתידית לא באה לו בחשבון.

לצערי אנשים מכניסים את עצמם לניסיונות, והם מגיעים למצב שהם אטומים, ומול העיניים שלהם רק בוערת התאוה, ולמרות שהם יודעים בבירור שזה הורס את כל החיזוק שקיבלו על עצמם, ומצב כזה הוא סכנה עצומה ואיומה!! והדרך כמעט היחידה למצב כזה זה לברוח מהר מהניסיון!!! כפי שיוסף ברח בלי חשבונות!!!

ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה

ולכן טען משה לבורא עולם, שעם ישראל לא מקשיבים לי, כי אני משבט לוי שלא היו בגזירת השעבוד, וזה בעצם גם הסיבה שפרעה שתכנן וחשב על זה גם כן לא יקשיב לי.

ואם כן יש לשאול אם כן מדוע אכן נבחר הגואל דווקא משבט לוי?? **וייתכן**, שבורא עולם רצה להמחיש לעם ישראל, כדברי הזוהר, ששבט לוי בחרו בשעבוד של עמל התורה, שזה היה תחליף לשעבוד לפרעה.

וללמדנו שהעמלים בתורה הממיתים עצמם באוהלה של תורה הם משקיעים וסובלים וודאי בלי שום ספק לא פחות מאלו הממיתים עצמם בעמל הפרנסה וההגנה על העם, ובעצם הרבה יותר מאחרים, כי עול ועמל התורה זה כל רגע פנוי בכל רגע ביום, בלי שום הפסקה ולאורך כל החיים ולא שנים מספר.

פרעה מבולבל

ובעצם, כשהוא עצמו כשגזר להרוג גם את התינוקות של שבט לוי, בעצם פתר את הבעיה כביכול של הצורך שיהיה גואל שיקום מתוך הסבל, כי אכן שבט לוי סבל כולל משה בגזירת התינוקים שפרעה ציווה להורגם.

ובכל זאת איך פרעה לא קלט זאת מתחילה?? **וייתכן** כפי האמור בפרשת שמות כלפי גדלות מרים, שברגע ששמו את משה ביאור בזה הוטעו החרטומים שחשבו שמושיעים של ישראל מת כי לקה במים, ולכן פרעה כבר לא חשש מהילד היהודי שבתיה הביאה הביתה, וגם ייתכן שחשב שהוא מצרי כי ביום האחרון של הגזירה זרקו גם ילדים מצריים ליאור.

ללמדנו, שאדם מרוב דאגת יתר מסוגל במקום לתקן את המצב הוא מסוגל רק להחמיר לעצמו את המצב ולסבך את המצב עוד יותר, לכן לפעמים כשאתה מבולבל ונסער עליך להירגע ולעצור, ולהתפלל לבורא עולם שיעזור לך ולא להמשיך לפעול ולסבך, וכדאי להתייעץ עם חברים וחכמים שיתנו לך עצה טובה מתוך שיקול דעת.

ולא שמעו אל משה מקצר רוח – האם כל הדיבור היה מיותר???

קשה, בכל זאת דבריו לא התבטלו, שהרי בדברי הנחמה שאמר להם אמר להם את 4 לשונות של גאולה "והוצאתי

המשך חכמה מסביר שמשה רבינו טעה כשדיבר עם בני ישראל בעת סבלם הקשה על העתיד הטוב שמצפה להם בארץ ישראל, כי אמר להם דברים שאינם נשמעים, כי כשאדם לחוץ מצער וכאב, מה שמטריד אותו זה רק להפסיק את הצער, ולא מעניין אותו העתיד הטוב והנפלא.

וחשבת, שהנה דווקא להיפך שאנשים רבים בצרתם הגדולה ביותר החזיקו מעמד כי דמיינו עצמם בעתיד הטוב המצפה להם, ומחשבות חיוביות אלו עזרו להם להתגבר בשיא הקושי, **וכן** בשיא ניסיון של היצר הרע, אנשים הרוצים להתגבר על היצר חושבים על גן עדן וגיהנום, וככה הם מצליחים ומתגברים על אש התאוה לעבירה, **ואם** כן לא מובן תירוצו של **המשך חכמה** לכאורה?? **אבל** ייתכן, שבכל זאת, בזמן שמאוד מאוד לחוץ עד כדי כך שאי אפשר לנשום מרוב לחץ וקושי העבודה הקשה, במצב כזה רק מחשבה שהנה זה מפסיק רק זה מה שעוזר.

וזה מזכיר לי סיפור על מיליארדר שעשה מסיבה, ובסופה הראה לאורחים בריכה שהייתה מלאה בתנינים, והכריז: מי שישחה את הבריכה מקצה לקצה יקבל ממני מה שביקש!! **וכמובן** אף אחד לא התנדב כי אף אחד לא

לצערי אנשים מכניסים את עצמם לניסיונות, והם מגיעים למצב שהם אטומים, ומול העיניים שלהם רק בוערת התאוה, ולמרות שהם יודעים בבירור שזה הורס את כל החיזוק שקיבלו על עצמם, ומצב כזה הוא סכנה עצומה ואיומה!! והדרך כמעט היחידה למצב כזה זה לברוח מהר מהניסיון!!! כפי שיוסף ברח בלי חשבונות!!!

כתב רבי יונתן אייבשיץ בתפארת יונתן שפרעה לא שיעבד את שבט לוי כי ראה שמהם יצא הגואל, ולכן לא שיעבד אותם, כי מי שלא סובל לא יהיה מנהיג שיגאל ויושיע, בבחינת **נוצר תאנה הוא יאכל פריה**, ובעצם כך כתוב בגמרא **סנהדרין צח'** לגבי **משיח בן דוד** שיושב בשערי רומי בין המצורעים, והוא כולו מלא מוגלות ופצעים וכל הזמן מחליף תחבושות, כי הגואל המשיח סובל גם בסבל גלות עם ישראל.

אגב פרעה כבר היה מבולבל, מצד אחד ידע שיהיה גואל משבט לוי, מצד שני אמרו לו ביום שנולד משה שלא ברור האם הוא יהודי או מצרי ולכן ציווה להרוג את כל התינוקים שנולדו במצרים באותו יום אפילו של המצריים.

והנה באה בתיה בתו עם תינוק שאספה מתיבה מהנילוס, למה לפרעה לא התחבר הפזל, הנה יהודי שגדל בבית של מצרי כדברי החרטומים, ואחרי בדיקה אולי היה מגלה שהוא משבט לוי, **וגם** היה מגלה שהילד ניצול מהמים על ידי תיבה, שלכן טעו החרטומים שמת מושיעים של ישראל, וכך היה משמיד את משה בעודו תינוק?? **בפרט** שכבר חשדו התעורר כשמשה לקח לו את הכתר והניחו לראשו??

התחדש ב"ה בתפילת שבת, שלמרות שמשה דיבר דברי נחמה ליהודים ולא שמעו למשה מקוצר רוח ומעבודה

וטהר לבנו – וארא

המתנתי למתנה ולא קיבלתי משום אדם מתנה מהאדמו"ר, אבל גדולי החסידים אמרו לי שהרווחתי כי אדמו"ר שנשאר חייב זה שווה יותר מהכל!!! ואני מאמין בזה באמת ובתמים בלי שום ספק!! ואולי גם הספר "וטהר לבנו" זכיתי לחדשו ולהוציאו לאור בזכות המתנה של האדמו"ר.

ומכוח זה הגעתי לרעיון שדווקא בגלל שלא שמעו למשה, אזי אפשר להקשיב גם אלפי שנים אחרי שהדברים נאמרו, כי היות ולא הקשיבו ממילא הקשבה לדיבור יצאה ממסגרת הזמן והדיבור כביכול תלוי בחלל העולם וכל הרוצה יבוא ויטול!!

ולא שמעו אל משה

הרי בורא עולם ידע שקשה להם לשמוע, ולמה אם כן שלחו היה עדיף שיבשר להם זאת אחרי שהתחיל המכות ובזמן שרווח לישראל מהעבודה?? עיין שם בתשובה בס"ד.

הקל וחומר של משה

שיש הבדל משמעותי במשמעות הצום בין צום תשעה באב לצום יום הכיפורים, למרות שבשניהם לא אוכלים, מכל מקום יש הבדל.

שבתשעה באב, לא רוצים לאכול בגלל הצער, וביום כיפור לא צריך לאכול, כי אנחנו כמלאכים לא קשורים בכלל לאוכל.

וגם כאן, עם ישראל רוצה לשמוע דברי נחמה ועידוד, אבל מרוב לחץ הוא לא יכול ולא מסוגל לשמוע, אבל פרעה יותר גרוע, הוא תלוש ומנותק, כי הוא לא רוצה לשמוע!!! ולכן יש כאן קל וחומר אמיתי.

ללמדנו, שגם אנחנו צריכים לרצות לשמוע מוסר, למרות שלפעמים קשה לנו לשמוע בגלל שאנחנו שקועים בהבלי העולם, ולפעמים בגלל שאנחנו שקועים בטומאת התאוות, אבל לפחות חייבים לרצות ולהסכים לשמוע מוסר!!! ולא חלילה נהיה כפרעה שלא רוצה לשמוע ומתנתק לחלוטין מהשמיעה, וגם בזמן שקשה לך להתחזק, החזק במוסר וקנה מוסר וקבל מוסר, כי לפעמים נפתח הלב וכל המוסר שצברת נכנס פנימה ואתה בבת אחת נהפך לאדם חדש.

ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים

וכלפי הכבוד לפרעה נראה שאכן זה גם מתחבר ליציאת מצרים, כי לפעמים לא העונש משפיע לשנות דעה, ולא בכוח משנים את דעת השני!! אלא רק על ידי כבוד.

כמו לוט שעשהו שופט בסדום בכדי לשנות אותו ממידת החסד הטבועה במשפחתו על ידי שנתנו לו כבוד, וכן רק על ידי כבוד הצליח יהושע בן נון להוציא הודאה מעכן שלקח מהמעל ביריחו, וכן עניין השעיר לעזאזל זה עניין נתינת כבוד לשטן ולכן השטן לא מקטרג על עם ישראל.

ללמדנו, שחיזוק אחרים חייב לבוא מתוך כבוד אמיתי לזולת, ובעצם זה לא רק כלפי אחרים, אלא גם כלפיך שאם תזלזל בעצמך ולא תאמין שאתה שווה, אתה תתייאש מלחזור בתשובה, לכן זכור את הכלל שלפני המכות במצרים דבר ראשון היה כבוד, וגם בזמן המכות עד הסוף היה כבוד לפרעה, כי זה נותן את הרצון ואת הכוח להתחזק.

"ואני אקשה לב פרעה"

ועולה מדבריו, שמי שחוזר בתשובה רק מתוך הפחד ולא מתוך רצון, זה לא נחשב לתשובה שמוחקת את העונש, ולכאורה אינו נחשב לבעל תשובה שנמחקים חטאיו ועונשיו.

וזה צריך עיון כי מצאנו כלפי אחאב שה' שמח שנכנע בגלל פחד ולכן נדחה העונש בחייו מלכים כא' כט',

וייתכן שכלל זה נאמר רק כלפי גויים, ולא כלפי יהודים שכלפי יהודים מידת הרחמים רבה יותר ויל"ע, אבל מי

הוצאתי וגאלתי ולקחתי", וכנגד זה יש לנו חובה עד היום לשתות 4 כוסות יין בליל הסדר, סימן שלמרות שלא הקשיבו היות ומשה אמר את דברי ה' כראוי הם פעלו ויצרו חלות ומציאות של לשונות של גאולה. שעד היום כל הרוצה יבוא וישמע את דברי משה, ויתחבר לגאולה ולדבקות בה!! **ודווקא** בגלל שהדברים נאמרו ולא נשמעו בזמנם לכן אפשר לשמוע אותם עד עצם היום הזה!!!

וזה מזכיר לי שלפני חתונתי **באתי להאדמו"ר הפני מנחם מגור זצ"ל בבית מדרשו שבירושלים** והזמנתי אותו לחתונתי, נענה האדמו"ר ואמר לי שלצערו **לחתונה הוא לא יוכל להגיע, אבל הבטיח לי מתנה לחתונה**, ובחתונה

בפרשת בשלח כתבתי הסבר נפלא למה משה נשלח על ידי הקב"ה לדבר עם בני ישראל דווקא כאשר הם – עם ישראל אינם יכולים להקשיב מקוצר רוח??

משה טוען לבורא עולם טענת של קל וחומר, שאם עם ישראל שבאתי לדבר עמם לטובתם - לא שמעו אלי, איך ישמעני פרעה שזה לרעתו, להוציא את ישראל ממצרים??

והקל וחומר לכאורה ממש לא מובן, שהרי בפסוק כתוב מפורש שעם ישראל לא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, דהיינו שלא יכלו להקשיב, אבל פרעה כן היה מסוגל להקשיב, אז מהו אם כן הקל וחומר?? **ורש"י** כותב שזה אחד מעשרה קל וחומר שבתורה.

והתשובה היא על פי אמרה מדהימה ששמעתי בשם האדמו"ר **קודש הקודשים רבי אהרון מבעלזא זצוק"ל**,

ללמדנו, שגם אנחנו צריכים לרצות לשמוע מוסר, למרות שלפעמים קשה לנו לשמוע בגלל שאנחנו שקועים בהבלי העולם, ולפעמים בגלל שאנחנו שקועים בטומאת התאוות, אבל לפחות חייבים לרצות ולהסכים לשמוע מוסר!!! ולא חלילה נהיה כפרעה שלא רוצה לשמוע ומתנתק לחלוטין מהשמיעה, וגם בזמן שקשה לך להתחזק, החזק במוסר וקנה מוסר וקבל מוסר, כי לפעמים נפתח הלב וכל המוסר שצברת נכנס פנימה ואתה בבת אחת נהפך לאדם חדש.

כתב רש"י שכאן לא כתוב שליחות, אלא כאן היה ציווי שינהגו בסבלנות עם בני ישראל, וגם לנהוג כבוד בפרעה מלך מצרים, **ונשאלת** השאלה, איך כל זה מתפרש עם סיום הפסוק **"להוציא את בני ישראל מארץ מצרים"**?? וכי מה הקשר בין הדברים הקודמים של עדינות וכבוד??

וייתכן לתרץ בפשטות, שכלפי עם ישראל וודאי חייבים סבלנות כי לאחר יציאת מצרים תתחיל עבודה קשה של 40 שנה במדבר, ושם חייבים המון סבלנות לסבול את העם.

ללמדנו, שחיזוק אחרים חייב לבוא מתוך כבוד אמיתי לזולת, ובעצם זה לא רק כלפי אחרים, אלא גם כלפיך שאם תזלזל בעצמך ולא תאמין שאתה שווה, אתה תתייאש מלחזור בתשובה, לכן זכור את הכלל שלפני המכות במצרים דבר ראשון היה כבוד, וגם בזמן המכות עד הסוף היה כבוד לפרעה, כי זה נותן את הרצון ואת הכוח להתחזק.

"ואני אקשה לב פרעה"

השפתי חכמים כותב שהשם הקשה את לב פרעה, כי רצה להעניש אותו במכות, **ואם** הקב"ה לא היה מקשה את ליבו, אזי פרעה היה חוזר בתשובה רק מתוך פחד, ולא מתוך רצון ולב אמיתי.

ואם היה חוזר בתשובה מתוך פחד ובכל זאת ה' היה מענישו, אנשים היו טוענים למה? **הרי** הוא חזר בתשובה?? **והם לא יודעים שהוא חזר בתשובה רק מתוך פחד, ולא מתוך רצון טוב, שלכן עדיין מגיע לו עונש!!!** לכן ה' הקשה את ליבו, שכולם יראו שפרעה לא חזר בתשובה, והם לא ידעו שה' הקשה את לב פרעה, וכך הם יבינו שמגיע לו המכות.

וטהר לבנו – וארא

הרחמן מלך מלכי המלכים!! הקב"ה לא מעניש אותנו, ותשובתו שלימה, והזדונות נהפכים לו לזכויות.

שחוזר בתשובה שלימה ואמיתית מתוך אהבת ה' ויראת הרוממות, ומתוך כאב אמיתי איך ציער כך את אבינו אב

לכן יהודים צדיקים וקדושים, נחזור בתשובה שלימה, מתוך אהבת השם, ויראת שמים, ולא רק מתוך אסון וסכנה, אלא תשובה אמיתית שהיא תקפה בכל מצב, בין בעת צער ופחד חלילה ול"ע, ובין ברוגע ושלווה, לשוב לאבא אוהב באהבה אמנ.

"אקשה לב פרעה", - למה היה חופש מהעבודה בזמן המכות?!

עצמו כקורבן וכנרדף, וכצדיק בעל תשובה שסוחטים אותו, וייתכן גם שטען שמשה רבינו מתוך שנאה אישית לפרעה ולמצרים הוא מונע ממנו דרכי תשובה ומונע ממנו תיקון המעשים בטענת שווא שעם ישראל חייבים לצאת ממצרים, עד שבמכת ברד, סוף סוף הודה באמת, שהשם הצדיק ואני ועמי רשעים.

אבל ה' הוכיח לעיני כל את רמאות פרעה, שהרי בתחילת השעבוד טען פרעה שהוא פוחד שהיהודים יגרשו את המצרים וישתלטו על מצרים, והנה ה' מראה, שפרעה שקרן נבזה ורמאי, שהרי עם ישראל רוצים לצאת ממצרים, אז כדאי לך לשלחם וזה פותר לך את טענת הפחד שטענת בתחילת השעבוד שיש סכנה שהיהודים ישתלטו.

ולמה פרעה מעכב את עם ישראל!! **ואם** יטען שהוא רוצה לשקם ולתקן את העוולה, זה שקר ושטויות, כי אם הפחד שלו מהיהודים הוא אמיתי, אז עדיף לפרעה שעם ישראל יצא ממצרים ולא יסכן את מצרים, **כי** לכל מדינה חשוב יותר סילוק איום וסיכון קיומי בפרט שהצד השני מעוניין בכך, הרבה יותר מאשר תיקון עוולה מוסרית.

וכך הוכיח ה' את השקרים של פרעה ורשעותו מתחילתו ועד סופו, **וכל** הפרצוף המתחסד של פרעה שהתחסד כנגד עמו שהוא בא לטובת היהודים ולשקם, הכל נחשף כשקר וכרשעות, **וכל** החזרה בתשובה שלו שהפסיק להעביד אותם זה היה רק מפחד המכות, אבל עדיין רצה שאחרי המכות תישאר בידו האופציה והאפשרות לחזור ולנצל ולהעביד את ישראל.

ללמדנו, שגם אנחנו כשקבלנו באמת לחזור בתשובה, לא נחזור בתשובה כמו פרעה הרשע, שנתקן זמנית אבל נשאר לעצמינו את כל האפשרויות לחטוא בסיום החיזוק, אלא מיד לסגור את כל הפתחים ואת כל האפשרויות שלא תהיה דריסת רגל עתידית ליצר הרע, בשום פנים ואופן, כי רק אז נוכל להגיד בעלי תשובה אנחנו, ורק כך בורא עולם יכול להעיד עלינו שלא נחזור לחטא לעולם עכ"פ לפי מצבנו עכשיו, וכל עוד לא עשינו זאת אנחנו להיפך מצדיקים, וכפרעה הרשע!!!

לכן אחי ורעי, נתחזק באמת ובתמים, ולנעול את כל השערים והפתחים ליצר, כי לפתח חטאת רובץ, ובשנייה הוא פורץ פנימה וכל החיזוק מתנדף חלילה, לכן חיזקו ואמצו כראוי בחיזוק לאורך ימים, ובורא עולם יהיה בעזרנו אמנ ואמן.

ואני אקשה לב פרעה

ונראה לתרץ, שלצדיקים יש ניסיונות אך ורק במטרה להגדיל את שכרם, **וכן** ייתכן שרק לעיתים רחוקות יש להם ניסיונות, כשם שלרשעים לעיתים רחוקות בורא עולם מזמין להם פתחי תשובה והזדמנויות לחזרה בתשובה.

ועוד נראה לתרץ, שאם צדיק הכניס את עצמו לניסיונות והשאיר פתחים ליצר הרע, אזי הוא כביכול בכוח החטיא את עצמו.

ולפי זה, גם רשע שהתמיד ברשעותו, או שאמר אחטא ואשוב שאין מספיקים בידו לחזור בתשובה, אם יפתח לעצמו הרבה פתחים של חיזוק כמו שיעורי תורה ומוסר, מידה טובה מרובה מרעה והיות והוא הביא לעצמו את החיזוק בכוח, אם כן יש מצב שאכן הוא יצליח להיכנס לאחד מהפתחים שפתח וכך גם הוא יצליח לחזור בתשובה.

ללמדנו, שלעולם אל תתייאש מעצמך, לעולם אל תגייד אין לי סיכוי לחזור בתשובה, אלא פתח לך פתחי חיזוק ותשובה, לך ושמע שיעורי תורה וחיזוק, ותחיה ותסתובב בסביבה ובחבורות ובקבוצות של מבקשי ה', ובמקביל תחסום ליצר הרע פתחי עבירה, ואז כשיזדמן לך הרהור תשובה אכן תצליח לחזור בתשובה, ככתוב: "לבלתי ידח ממנו נידח" שמואל ב' יד' יד.

תמיהה גדולה יש לתמוה כאן, שאם פרעה הקשה את ליבו וגם ה' הקשה את ליבו, אז מדוע מהמכה השישית היה חופש מהעבודה לעם ישראל!!! **ואולי** נתרץ שפרעה בגלל המכות פחד להעביד אותם, והרגיש שעשה מעל ומעבר לעם ישראל בכך שהפסיק מפעל של כמאה שנה של עבדות, **אומנם** זה עדיין לא מתרץ, שאם אכן פחד מהמכות היה על פרעה גם להישמע לדרישת משה לשחרר את עם ישראל שיצאו ממצרים!!! **ואם** הוא התעקש כי הקשה את ליבו **ולא פחד**, אז **שימשיך גם להעביד אותם!!!**

וייתכן שהוא טען לעצמו ולעם שלו, שהוא רוצה לשקם את היחסים עם בני ישראל, ולכן למרות שפחד מהמכות שלכן הוא הפסיק להעביד אותם, הוא בכל זאת לא רצה לשחרר את עם ישראל, בטענה שהתיקון לעוולה מה שהעבידו את עם ישראל במשך כמאה שנים, זה דווקא שיישאר במצרים רגועים בלי עבדות והשפלות.

ויכול להיות שפרעה גם הציג את עצמו כצדיק, שטען אכן חטאנו וטעינו בכך שהעבדנו את ישראל בפרך וניצלנו אותם, אבל עוולה זו נגמרה, ואני חוזר בתשובה, ואני מעכשיו אדם טוב וצדיק כמו כל חוזר בתשובה, **ואדרבא**, הוא טען שבעל תשובה אמיתי זה אחד שבא לידו אותו ניסיון והצליח לא ליפול בו שוב, ולכן כשעם ישראל נמצא במצרים מול עיני המצרים, והמצרים יכולים להציק להם ובכל זאת הם לא עושים להם כל רע, הרי זה מוכיח שבאמת חזרו בתשובה, וזה התיקון הנדרש לתיקון מעשיהם, **וייתכן** עוד שבכל מכה נוספת הוא הציג את

דעת הרמב"ם בהל' תשובה ו' ג' "רשע שהתמיד ברשעותו מרצונו ומדעתו, מונעים ממנו התשובה ולא נותנים לו רשות לשוב מרשעו, בכדי שימות ויאבד בחטאו", והביא דוגמא לכך מפרעה הרשע שה' הכביד את ליבו, **ואכן** מצאתי במדרש על הפסוק "השכם בבקר והתיצב לפני פרעה", שהקב"ה ביקש ממשה שיקדים בבוקר לפי שלאחר מכת כינים פרעה רצה ללכת מחוץ לעיר ולהתפלל להקב"ה, ובורא עולם רצה למנוע ממנו את התפילה,

וטוען המשגיח מפונוביז' רבי יחזקאל לוונשטיין זצ"ל, שמידה טובה מרובה ממידת פורענות, ולכן כל שכן מי שיתמיד בצדקותו בורא עולם לא יתן לו ליפול מצדקותו. **ונשאלת** השאלה, הרי אמרו חז"ל אל תאמן בעצמך עד יום מותך!! ומצאנו גדולי עולם שהתמידו בצדקותם כיוחנן כהן גדול ובכל זאת בסוף נפלו מצדקותם??

וטהר לבנו – וארא

אמר אל אהרן קח מטך ונטה ידך על מימי מצרים - "הכרת הטוב לנילוס"

אלא נראה כמו שהסברנו מקודם, ששאלנו שכתוב ברש"י שמרים זכתה שכל עם ישראל המתין לה שבוע כשהייתה מצורעת, וזה בזכות שהיא המתינה למשה כשהיה בין קני הסוף בתיבה לדעת מה יעשה בו, וכאן הבן שואל מה הגדלות? הרי זה טבעי שאחות דואגת לאחיה הקטן חסר הישע, למה זכתה, וכי מה הניסיון שבדבר? **ותירצנו**, שהייתה סכנה למרים, כי ברגע ששמו את משה ביאור, באו המכשפים לפרעה ואמרו לו מה שראינו שנולד מושע לישראל, והוא לוקה במים, הנה אנחנו רואים שהוא כבר במים, והבעיה טופלה, והמשימה הושלמה.

ואם כן הנילוס לא רק שלא הטביע את משה, שהרי גם בדרך הטבע התיבה מוגנת, **אלא הנילוס שידר למכשפים ולחרטומים שהמשימה הושלמה!! ששידר להם שמושיען של ישראל ביאור, והושלמה המשימה, ולכן התבטלה הגזירה להרוג את ילדי ישראל, והופסק החיפוש להשמיד את המשיח כי טעו שטבע ביאור, וזה עניין גדול ומשמעותי ובוודאי ע"כ משה היה חייב הכרת הטוב ליאור.**

כתב רש"י, שהטעם שמשה רבינו לא הכה את היאור אלא אהרן, זה היה כהכרת הטוב לנילוס שהגן עליו כשהיה תינוק בתיבה בין קני הסוף ביאר, **ולכאורה תמוה**, וכי איזה הגנה הייתה כאן, הרי הוא היה בתיבה מוגנת כראוי מצופה בזפת כהגנה מפני חדירת מים וסכנת טביעה, וגם היה מכסה לתיבה, אז מה ההגנה שהנילוס הגן על משה???

ואכן גם להכות את האדמה, משה לא היכה אלא נתן לאהרן שיכה, כי גם לאדמה משה היה חייב הכרת הטוב, כי האדמה בלעה את המצרי שהכה את היהודי, וכלפי האדמה זה מובן בהחלט, כי נעשה כאן נס מעל הטבע, אבל כלי שיט במים, הרי זה טבעי?? **ולמרות** שכתוב בתורה **ש"לא לתעב מצרי כי גר היית בארצו"**, וכפי שמסביר רש"י שחייבים הכרת הטוב גם על **מגורים בשעת הדחק**, זה מובן כלפי בני אדם, אבל מכאן ועד הכרת הטוב לחפץ עד כדי כך שלא להכותו במטרה לעשות ניסים ונפלאות ולקדש שם שמים, ובפרט לנילוס שלא עשה טובה ממשית כי סך הכל התנהג עם התיבה בדרך הטבע???

מכאן נלמד עניין הכרת הטוב שעלינו לשמור אפילו על חשבון הפסד קידוש השם עצום, ולכן נזכור שעלינו להכיר טובה לבורא עולם שנתן לנו עיניים ומוח ומחשבה, ומשפחה!! ועלינו לשמור לא לפגוע בבורא עולם שנתן לנו כל טוב, וגם לא לפגוע בהם ודרכם, כי הם נוצרו בכדי לעזור לנו ולתמוך בנו, ולא להרוס כל חלקה טובה על ידי השתמשות פגומה ואסורה בעיניים ובגוף שנתן לנו בורא עולם, אלא נכבד ונקדש את האיברים שנתן לנו השם.

על-כן אברים שפלת בנו, ורוח ונשמה שנפחת באפינו, ולשון אשר שמת בפינו, הן הם יודו, ויברכו, וישבחו, ויפארו, וישוררו, את-שמך מלכנו תמיד. כי כל-פה לך יודה, וכל-לשון לך תשבח, וכל-עין לך תצפה, וכל-ברך לך תכרע, וכל-קומה לפניך תשתחוה. והלבבות ייראוך, והקרב והכליות יזמרו לשמך, כדבר שנאמר, כל עצמותי תאמרנה, השם מי כמוך.

מכת דם – ותבאש היאור – האם ליהודים היו הדגים המתים חיים בלי סירחון?

ואי אפשר לתרץ שליהודים היה מים רק בארץ גושן, שהרי 5 מכות הראשונות היהודים עדיין היו תחת עבדות מצרים, ורק בראש השנה הפסיקו לעבוד עד סוף המכה העשירית שבה יצאו לחירות ממצרים (גמרא ר"ה י"א ב'), ואם כן היה להם מים לעצמם ולמכור למצרים במקום עבודתם במצרים ולא רק בארץ גושן.

אבל עדיין לא הגיוני שליהודי כשהשתמש ביאור רק אז הדם שלקח נהפך לו למים, או רק ברגע שהשתמש רק אז זה חזר להיות מים נקיים וצלולים, כי זה מגעיל ודוחה לשתות משהו שמקודם ראית איך הוא היה מסריח ודוחה.

לכן נראה שהיה כאן נס מדהים ביותר, ושימו לב, שבאמת ליהודים זה מעולם לא היה דם ולא נראה דם, אלא היהודים ראו תמיד יאור מלא במים צלולים, ומים נקיים ולא מסריחים, וממילא לא מתו הדגים, ולכן ליהודי זה לא הסריח, ואותו נילוס ויאור למצרים היה דם ומסריח.

זאת אומרת, שלגוי היה דם ובדם הדג מת ומסריח כמו נבילה, וליהודי היה מים ובמים הדג היה חי מקפץ ושט לו, ומדהים הדבר!!! **האם הדג חי או מת?? לא יאמן!!!**

וברוך השם הטוב מצאתי **במדרש רבה דבנים ג' ח' רבנן** אמרי בא וראה כל הנסים שעשה הקב"ה לישראל לא עשאן אלא על המים, כיצד, כשהיו במצרים עשה להם נסים ביאור, אמר רבי יצחק: היו המצריים וישראל הולכים לשתות מים מן הנהר המצרי שותה דם וישראל שותה מים, הרי שמפורש שביאור כבר היה נס גלוי, ולא רק בגיגית שבבית.

חכו ותראו, הניסים שבורא עולם מכין לנו, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, פשוט לא יאמן מה צפוי לנו בעתיד הקרוב ממש, ולכן כדאי לנו להיות מוכנים כטובים וראויים, שלא נפסיד בגלל הנאת רגע חיי נצח מלאים בנפלאות ובאושר.

זה פשוט מדהים, למצרים היה מכת דם, ואם אין מים אז הדגים מתו, ואם **הדגים מתים** אז הנילוס **והיאור מסריח**, ברור!! ואכן מפורש כך בפסוקים, **אומנם** ליהודים יש כן מים, עכ"כ שכתוב במדרשים שאפילו באותו כוס, אם היהודי שותה זה מים והמצרי כששותה זה דם, והמצרים לא מתו מצמא כי קנו מים מהיהודים, וגם החרטומים קנו מים מהיהודים והפכו את זה לדם, **אבל** גם אם ליהודים יש מים ולא דם, בכל זאת היהודים מילאו את המים מהיאור, וגם אם ליהודים במקום דם יצא להם מים, **בכל** זאת איך אפשר לשתות מים מסריחים שהרי כתוב שכל הדגים ביאור מתו **"ויבאש היאור"!!!**

(ואכן משמע במדרש תהילים מזמור עח' כה' שמילאו ספל מהיאור ולא רק מים שלקחו מגיגית בבית משותף של מצרי ויהודי שהתגוררו בבית אחד, כי בפשטות רוב עם ישראל גרו בנפרד מהגויים כפי שמצאנו במכת בכורות שהיהודים גרו בנפרד והיה להם שקט מול הצעקות שהיו בבתי הגוים המצרים, **ולפי** זה מובן שכל היהודים התעשרו ממכת דם, ולא רק מי שהיה מתגורר בבית עם מצרי, **ויתכן שהמדרש רבה ותנחומא** הביאו רק דוגמא ראשונה לתגלית שהמצרים גילו שליהודים זה מים ועל ידי תשלום ליהודי הצליחו המצרים לשתות מים ולא דם, ומזה זה התגלה לכל המצרים, ומזה כל היהודים התעשרו, וגם אם המים בגיגית התחלפה ממים לדם למה שביאור לא יהיה נס כזה, **וכמו** כן בפשטות לשון המדרש רבה והתנחומא משמע שרצונם לחדש שלא רק ביאר המים נהפכו לדם, אלא גר מים שבכלי שבבית, ורוק היוצא מפי המצרי יצא דם, ויותר מזה המצרי כביכול בנימוס שותה מתוך ספל והיהודי שותה ישר מהגיגית **כלשון המדרשים מלבד לשון מדרש תהילים** בכל זאת המצרי לא רק שלא נגאל מהיהודי אלא התחנן לשתות מכף ידו של היהודי, ולא עוד אלא שהתחנן לשתות עמו יחד בכוס אחת, ולא עזר, רק כששילם לו אז יכל המצרי לשתות ואולי זה כנגד ויקוצו מפני בני ישראל, לכן הם המצרים התחננו לשתות למרות מה שנגעלו מהיהודים ובכל זאת זה לא עזר להם).

וטהר לבנו – וארא

”מכת צפרדעים – מידה כנגד מידה” כדברי המפורשים

רציתם לעצור את עם ישראל, ופן ירבה אמרתם, ולכן ראיתם דבר פלא, שכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ, שדווקא שבטים שסבלו ילדו שלא בדרך הטבע שישה בכרס אחת או שישים בכרס אחת, להבדיל כמו שרצים קטנים שנולדים בכמויות והילדים צמחו במהירות לבני אדם, וגם התינוקים בשדות נבלעו באדמה וחיו כאשר המצרים חרשו על גביהם בכדי להורגם,

ומצד שני שבט לוי שלא עונה לא התרבה ולא צמח, וזה היה הבדל חד וברור, שהי נלחם דווקא נגד גזירת פרעה, אז למה לא חשבתם מה פשר דבר זה??? למה לא התבוננתם וחשבתם איך שהי הראה לכם ברור שאתם טועים ושלא תצליחו בתוכנית הזדונית שלכם, ולמה לא עצרתם אז??? למה לא ביטלתם את התוכנית הזדונית שלכם??

לכן באה צפרדע ענקית, וגם כאן הפתרון שחשבתם שתפתור את הבעיה רק החמירה את המצב, שיצאו מיליארדים של שרצים קטנים, ותמלא הארץ אותם, להבדיל כמו שהיה אצל היהודים, שכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.

לכן מורי ורבותי, חובה עלינו להתבונן ולקחת מוסר כראוי, ולא לנסות לחנוק את הבעיה, אלא לטפל מהשורש, ועלינו להתחזק מכל עניין ומכל דבר שקורה לנו בחיים, ובעזרת השם נתקרב לאבינו שבשמים כי ידו כבר פרושה לקראתנו, שובו אלי בנים שובבים.

ותעל הצפרדע - המשך

ואם כן זה בעצם זה מצדיק את פחדם של המצרים מפני בני ישראל. **לכן** טען רבי אלעזר לרבי עקיבא שתעסק בהלכות קשות ולא בדברי אגדה, אבל רבי עקיבא טוען שנכון שעם ישראל מעולם לא איים על המצרים והיה זה רק עלילת דם מרושעת שהיהודים מאיימים על שלום מצרים.

בכל זאת מתאים כמידה כנגד מידה שתבוא צפרדע ענקית ומפחידה, שתמחיש להם שהם לקחו כביכול צפרדע בעל חי שלא מזיק, וניפחו אותו למפלצת כך הציגו את היהודים הטובים והעדינים שתרמו להצלת מצרים, וניפחו אותם לעם מפחיד ומסוכן ומאיים.

הצפרדעים שבתנורים – האם מתו וחיו?

אבל אם לא מתו מה התועלת שנכנסו, האם רק בשביל לקרר במעט את התנור?? ואם אכן לא מתו למה כולם לא קפצו אחריהם?? וגם יש לחקור אם אכן הם לא מתו האם הם סבלו ייסורים בתנור או שלא סבלו בכלל?? – ואת כל זה נשאיר לדיון בליל הסדר!!! בסדר???

ויאמר למחר, ויאמר כדברך למען תדע כי אין כהשם אלוקינו

פרעה במסלול האמונה

לגמרי מהמלוכה ולהעניש אותו בחומרה על כל הניסיונות שעושה על חשבונם!! אבל מזהים הדבר שלפרעה היו עקרונות שקדמו לסבל הגופני שלו ושל עמו ולהשלכות העוללות להגיע לו מכך, כי היה לו עיקרון לבדוק את האמונה באלוקים.

ואולי בגלל זה זכה פרעה להיות היחיד שניצל בקריעת ים סוף, כי התאמץ להכיר בכוח בורא עולם, וכפי שכתב הספורנו בפרק ט' פסוק ט"ז עבור הראותך את כחי. כדי שתחזור בתשובה, כי לא אחפוץ במות המת, ולמען ספר שמי. ורבים תשיב מעון.

ללמדנו שלמען האמונה ולמען האמת חייבים להקריב, שלא נהיה יותר גרוועים מפרעה שבשביל לראות את כוח בורא עולם הוא הסכים לסבול ולהסתכן, כל שכן שאנחנו בני אברהם יצחק ויעקב נשקיע בדרך האמת ונקריב הכל למען האמת.

מה היה מיוחד במכת צפרדע, מידה כנגד מידה??? והנה המכה הזו התחילה בפרעה ואחר כך עברה לעבדיו, והכוונה שהנחיל הראשון שיצא מהצפרדע הענק רץ לארמון של פרעה שכך כולם יראו שהוא הסיבה למכה.

וכמו שעשה רעש גדול ותעמולה והסתה נגד היהודים, שהעליל עלילת דם שהיהודים מתכננים לכבוש את מצרים בעת מלחמה, לכן הרעש ושל הצפרדעים התחיל דווקא ממנו.

ובעצם רש"י מביא דעת רבי עקיבא שמכת הצפרדעים התחילה באופן מוזר, שהגיעה צפרדע ענקית, שכל קפיצה שלה הרעידה את האדמה, והחרטומים ניסו להורגה אבל בכל מכה ומכה יצאו ממנה נחילים של צפרדעים קטנים, ובעצם מה בדיוק המסר בזה? למה לא באו ישר מיליארדי צפרדעים קטנים, מה הצורך בתהליך שתיארנו??

ואולי זה בא לתת מוסר עצום למצרים, הרי אתם טענתם שעם ישראל יגדל וישמיד את מצרים, לכן קפצה עליכם צפרדע ענקית שאיימה עליכם והפחידה אתכם, כי אתם גם

בגמרא סנהדרין ס"ז רבי עקיבא אומר : צפרדע אחת הייתה, השריצה ומילאה כל ארץ מצרים, א"ל רבי אלעזר בן עזריה : עקיבא, מה לך אצל אגדה?? כלך מדברותיך ולך אצל נגעים ואהלות, אלא צפרדע אחת הייתה, שרקה להם והם באו, ופלא שרש"י כאן הביא רק דעת רבי עקיבא במדרש, ולא הביא דעת ראב"ע?? וייתכן, שרבי אלעזר הקפיד על הסברו של רבי עקיבא שהייתה צפרדע אחת ענקית, שלפי זה כביכול מצדיק את פחדם של המצרים מפני היהודים, שהרי הייתה כאן מידה כנגד מידה, ושכשם שהצפרדע הענקית באמת מפחידה ומסוכנת ומאיימת על מצרים, כי כל קפיצה הורסת, כך עם ישראל גדול חזק ועצום ובאמת איים על מצרים!!!

יש לחקור האם הצפרדעים שנכנסו לתנור האם הם מתו ואחרי זה בסיום שבוע המכה הם קמו לתחיה, או שגם בתנור הם לא מתו, ואם אכן לא מתו בתנור אז מה בדיוק הסיבה שהם נכנסו לתנור?? כי אם מתו ונמרחו על המאפים והגעילו את המצרים מלאכול את לחמם ניחא.

במכת צפרדעים משה אומר לפרעה : "התפאר עלי למתי אעתיך להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך, ויאמר למחר, ויאמר כדברך למען תדע כי אין כהשם אלוקינו", וזאת אומרת שפרעה הסכים לסבול עוד יום סבל נוראי עם בטן מקרקרת, העיקר לבדוק את כוח ה' האם תפילת משה היום תועיל להפסיק את מכת הצפרדעים למחר.

והדבר בכלל לא פשוט, כי איך העם המצרי יקבל את זה?? הרי כבר הורידו אותו מהשלטון משך 3 חודשים כאשר לא פעל כרצון העם עד שנכנע להם, אז כל שכן שהיה עליו להיזהר שלא לגרום להם סבל נוסף כי יכלו לזרוק אותו

וטהר לבנו – וארא

בעבור זאת העמדתיך בעבור הראותך את כחי, ולמען ספר שמי בכל הארץ

לביזת הרומאים, וגם הרומאים גזרו גזירות שמד על היהודים השבורים, דווקא אז הגויים מקבלים את הנצרות שמאמינה בתנ"ך שלנו, למרות שכתוב בו שישראל הוא העם הנבחר, וכל הגויים כאין וכאפס נחשבו, והם הגויים מאמינים בתורה זו, רק מוסיפים פרקים, ואומרים אנחנו נהפכנו לעם ישראל.

הרי אם התנ"ך זה המצאה שקרית של היהודים, האחרונים שיאמינו בזה זה הגויים, ועוד לא הגיוני שיאמינו בו בזמן נחות כל כך של היהודים!!!

ובכל זאת, הגויים כן האמינו בתנ"ך שלנו, ובתקופה הכי קשה לעם ישראל, ולמה?? כי זה אמיתי!!! **והגויים האמינו בתנ"ך לא** בגלל שהיהודים סיפרו על הניסים, אלא כי הוריהם של הגויים סיפרו זאת לילדיהם אחריהם, שאבא גוי סיפר לבנו: כן בני, אני וכל המדינה חטפנו מכות מאלוקי ישראל, זה אמיתי!!

והם הגויים הפיצו את האמת, **ולכן** גם בתקופת שפלותם של ישראל הגויים ביססו את אמונתם הטפילה על בסיס התנ"ך היהודי.

וזה מה שה' אומר לפרעה, שמטרת המכות שכל הגויים ידעו כי אני ה', ולא רק היהודים אלא כולם, **וכך** תתחזק האמונה לכל יהודי גם אלפי שנים לאחר יציאת מצרים, כי יראו שאפילו הגויים מאמינים בתנ"ך, כי גם הם יודעים שזו האמת, שאכן כדברי התנ"ך כך קרה!! וזה אמיתי!!

כפשטות אם בורא עולם היה רוצה להוציא את עם ישראל ממצרים, היה יכול מיד להרוג או לשתק לזמן מה את כל המצרים, ובינתיים עם ישראל יצא בלי מפריעים,

אבל בורא עולם רצה שעל ידי המכות כל עם ישראל יתחזק באמונה ויחזרו בתשובה, **וזה** קרה גם בזכות המצרים שסבלו קשות אבל נשאר לחיות, **ואכן** המצרים בעצמם חיזקו את היהודים ואמרו להם יש לכם אלוקים גדול שעוזר לכם, וזה דבר שמאוד חיזק את היהודים, ובפרט שב-5 מכות הראשונות עדיין היהודים תחת עבדות המצרים וחיו איתם, ואולי לכן גם **"אל תתעב מצרי"**, כי הם חיזקו לנו את האמונה בבורא עולם בשעת הדחק, **ובעצם** נזכור היטב כי בפסוקים אלו טמון חיזוק עצום באמונה, וכפי שאסביר לכם בהרחבה.

היטלר יש"ו כתב בספרו שהגרמנים הם עם הארי המושלם, ואילו היהודים זה עם הכי גרוע שיש להשמידו!! **ובבקשה** אמרו לי, האם יש סיכוי שהיהודים יסכימו עם היטלר, ויגידו שהוא צודק רק שנוסיף על הספר עוד פרקים ונטען שאנחנו בסוף גם נהפכנו לגרמנים??? **הרי** זה משולל כל הגיון, הרי היהודים זועקים בכל פינה בעולם תפסיקו להפיץ את שקריו של הצורך היטלר, תשרפו את ספרו הנורא, אז להסכים? ולהוסיף??? מה פתאום??? אין מצב!!

והנה דווקא בזמן השפל של עם ישראל בתקופת בחורבן בית שני, כשהרבה יהודים נשבו נהרגו, וארץ ישראל הייתה

אז הבה נתחזק באמונה שלימה, ונחזק כל יהודי, ובעזרת השם נזכה לראות בביאת המשיח בקרוב ממש.

אין עונשין אלא אם כן מזהירים

והנה כידוע הבלתי נודע יותר מפחיד מהנודע קודם **לכן** המכות שהיו בלי התראה, לא הכוונה שלא היו הזהרות כלליות במשך 3 שבועות, **אלא** הכוונה שלא הייתה התראה יום קודם על פירוט המכה, והיות ולא נודע למצרים יום קודם מה תוכן המכה זה הפחיד ואיים עליהם יותר, כמו המושג הידוע שאין שמחה כיום התרת הספיקות, ובפרט שגם כשהגיעה המכה הם לא ידעו על עוצמתה.

כתב רש"י ומפורש בריב"א שכל מכה ומכה שימשה חודש, **3 שבועות להתראות** ושבע למכה עצמה, **ונשאלת השאלה** הרי יש חלק מהמכות שבאו בלי התראה? **וייתכן** שבכל המכות הייתה התראה כללית על עונש ומכה שאמורה לבוא בתאריך מסוים, אבל בלי פירוט מה בדיוק תהיה המכה, **ורק** יום לפני המכה בחלק מהמכות היה פירוט שמחר תהיה מכה זו עם תיאורה.

ללמדך שבורא עולם השתמש בכל הדרכים להפחיד את פרעה בכדי שיחליט לשחרר את העם, ולא כל הזמן אותו שיטה, **אלא** הקב"ה גיוון בשיטות.

וכך גם בעבודת השם, צריך תמיד לגוון ולחדש כל יום עוד משהו בעבודת ה', **דוגמא** היום לכוון בהודו לה', ומחר גם לכוון באשרי, **כך** שכל יום יהיו בעיניך כחדשים, וככה תרגיש שיש לך כוח לנצח את היצר הרע, כי היצר מנסה כל יום ומתגבר כל יום מחדש להפיל אותנו לגמרי, **אם** זה בראיה אסורה או מחשבה פסולה, אבל כנגד ההתחדשות שלו מידי יום ביומו אנחנו נעמוד כנגדו בהתחדשות טובה בכל יום ויום.

"ויחזק השם את לב פרעה"

שיאזן את הבחירה של פרעה, כך שפרעה לא יוכל לטעון נלקח ממני כוח הבחירה.

שמעז אחד הייתה הקשיית הלב דווקא במצב הכי רגשי כשפרעה היה בשפל המדרגה וכמעט בהתמוטטות רגשית, **שהרי** פרעה ראה את השפלתו ואת השפלתם של חרטומי מצרים שהתביישו להראות את עצמם, וגם השפלת כל עמו בשחין, **כי** השחין חתך בשרם לעומק ויצא להם מוגלות וכיערה אותם באופן נוראי, והכבוד שלו ושל כל מכובדי מצרים קרס, **ולכן** דווקא במכה זו בורא עולם החזיר אותו לאיזון רגשי, בכך שהקשה את ליבו.

אבל עדיין בכדי לאזן את הניסיון, **בורא עולם פנה לשכל** וההיגיון של פרעה שאת השכל בורא עולם לא הקשה, ובמוסר הגיוני חד הקב"ה המחיש לו את הסכנה ואת מטרת המכות, ולמה כדאי לו לשמוע בקול ה'.

יש לתמוה מדוע דווקא לאחר מכת שחין שהיא המכה השישית, רק אז בורא עולם מקשה את לב פרעה???

והנה בורא עולם נותן מוסר חריף לפרעה, שאמר לו: דע לך שבמכת דבר יכולתי להרוג את כל מצרים במגיפה ולא רק את הבהמות, אבל השארתי את בני האדם בחיים, בכדי שתראו שיש בורא עולם שמשגיח ומנהיג את העולם, ומוסר חריף זה ומוסר עוצמתי זה לא בא מיד לאחר מכת דבר אלא רק לאחר מכת שחין.

וגם זה תמוה, למה?? **הרי** מוסר זה מתאים יותר מיד אחרי מכת המגיפה - דבר???

ונראה לתרץ, שדווקא אחרי שה' הקשה את ליבו דווקא אז הקב"ה נתן לו את המוסר החריף ביותר, שיהיה כוח

וטהר לבנו – וארא

מודי ורבותי, אין הקדוש ברוך הוא מעמיד אדם במצב לא אפשרי, בניסיון שאין לו כוח וכלים להתמודד נגדו, שהרי אפילו לפרעה הרשע בורא עולם נתן לו כלי כנגד ויקשה השם לב פרעה.

לכן בכל מצב של ניסיון, אל תגידי אין לי סיכוי לנצח, זה גדול מכוחי, ואל תאמרי שחבל לי להילחם כי מאה אחוז זה נועד לכישלון, וזה כישלון ידוע מראש, - כי זה פשוט שקר מוחלט, תמיד ותמיד, אפשר לנצח, נקודה!!! גם אם צד אחד נסגר כמו ויקשה השם לב פרעה, נפתח כוח אחר לנצח, רק עלינו לגלות את הפתחים הנוספים או החדשים להתמודדות בכדי לנצח בניסיון.

ולעולם אל יאוש, יש כאן מלחמה שחייבים להילחם בכל הכוח, וכל החיים עד הרגע האחרון!! זוהי מלחמה של חיים ומוות, אל תיפול כמו זבוב, וה' יתן לך כוח כאריה ותנצח בעזרת ה' רק תחליטי שאתה וודאי מנצח וגם תעשה הכל ובאמת הכל, ובעזרת ה' אכן תנצח! אמן ואמן.

עודך מסתולל בעמי לבלתי שלחם

ולדוגמא הוא שיקר ואמר להם: הנה יעקב חתני כשגדל והתעצם ברח ולקח את כל רכושי ורושש אותי, והיות והוא היה סבא רבא של עם ישראל והביא דוגמא מעשית מחיי עם יעקב, לכן דבריו התקבלו על לב העם המצרי.

אבל פרעה ידע שלבן משקר כי הוא הכיר את יוסף הצדיק וזכה לראות בקדושת יעקב וליהנות מברכתו לכן ידע שלבן בלעם הוא רשע ושקרן, **אומנם** לאחר 3 חודשים פרעה נכנע לדרישת העם, והסכים לעצת בלעם שהוא לבן להציק לעם ישראל כי העם תמכו בעצת בלעם, **ולכן** יתרו ואיוב למרות שהיו שנים מול אחד, לא יכלו להתנגד לדעת בלעם היחיד כי העם והמלך היו בדעתו.

והנה בתרגום יונתן על הפסוק שנכתב במכת ברד "הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים" – הירא זה איוב "ואשר לא שם לבו אל דבר ה' – זה בלעם", כי בלעם הרשע מתחילה ועד סוף החטא החטיא והמריד את המצרים נגד האמונה בבורא עולם ולשנאת עם ישראל.

לא פלא שיש ללבן מקום של כבוד של רשעים בהגדה של פסח, וסיפור הרשעים בהגדה מתחיל בו, **דהיינו שהגדה של פסח לא מתחילה בסיפור של נמרוד הרשע** שהפיל את אברהם אבינו לכבשן האש, **למרות** שגם זה יכל להאביד את כל עם ישראל, כי בלי אברהם אבינו אין כלום, **בכל זאת** סבא מסור ברשעות **כלבן הרשע** אין בנמצא!! כי הוא כביכול **הקדיש את חייו הארוכים לרדוף את ישראל בכל תקופות חייו**.

ללמדנו, שאם לא נתקן את המידות שלנו, אנחנו מסוגלים להיות רעים למשפחה שלנו, ולרדוף באובססיביות את יוצאי חלצינו, וזה לא רק בקשר למידות, זה קשור גם בעניין קדושת העיניים אם לא נדאג לשמור על עינינו אנחנו מסוגלים להרוס את המשפחה חיים שאולה, להיות רעים ואכזריים לאשה ולילדים ולגרום להם נזק נפשי ורוחני לדורי דורות, ולכן מהיום נזכור שלבן ביקש לעקור את הכל, ואנחנו ניזהר מפניו, ונתקן ונבנה את הכל מחדש בעזרת ה' אמן ואמן.

והפשתה והכסמת לא נכו, כי אפילות הנה

וכל סיבת הפלאי פלאות שנעשו להם, זה בכדי שיהיה מה להכות במכת ארבה, שיהיה לארבה מה לאכול ולהכות את מצרים, **אבל** אם כן למה דווקא הפשתה והכוסמת שרדו, אולי שהחיטה תשרוד במקום, שהרי ממילא יש כאן נס ששרדו אז אולי עדיף שתשרוד החיטה החשובה יותר שעושים ממנה לחם, וזה יכאיב יותר למצרים במכת ארבה?? **אלא** התשובה, שגם במצב של פלאי פלאות, אם אפשר ללמד אותנו עוד מוסר השכל לחיים, וודאי שווה לבורא עולם להכניס גם את זה במכלול.

ולכן היות ופשתה וכוסמת רכים יותר מחיטה והתכופפו לכן הם לא נשברו, והיות והסיכון שלהם פחות מהסיכון של החיטה הקשה שנשבר והתפוצץ עליו הברד, לכן בחר ה' שהנס יהיה בהם, **ולמרות** שאם יש פלאי פלאות אז מה משנה סיכון אחד או יותר, **בכל זאת המוסר השכל** עבורנו עצום, שמי שמתכופף ונכנע לא נשבר ויכול לשרוד.

ולכן אנחנו בנפתולי החיים, לא נישבר!! כי נתכופף מפני הגלים, וככה נשרוד את משברי הים וקשיי החיים בהצלחה.

כתב הבעל הטורים שהראשי תיבות של המילים "עודך מסתולל בעמי לבלתי" זה בלעם, וכמאמר חז"ל סוטה יא' ששלושה היו בעצה של פרעה, ובלעם הוא זה שהציע לשעבד את עם ישראל, ואילו יתרו ברח ואיוב שתק, והיות ובלעם הציע להצר לישראל והתקבלה הצעתו, לכן כל השעבוד והגזרות נחשבות ונזקפות לאשמתו ולחובתו, **ולכאורה** זה סותר את המדרש הקודם, שבתחילה פרעה לא רצה להרע לישראל, והעמו אילץ אותו להרשע, והנה במאמר חז"ל ג' היו בעצה, משמע שבלעם הוא זה שהחליט על הגזירות, ולא ברור לכאורה מי התחיל ברוע??

וגם פלא שהשנים שהם יתרו ואיוב לא גברו על דעת בלעם שהייתה דעת יחיד?? **ואם תאמרו** שפרעה התייעץ אתם רק אחרי שכבר נכנע לרצון העם שכפה עליו לגזור גזירות על עם ישראל, ושאל אותם איזה גזרות ואיך לבצע את הגזרות על עם ישראל, **אם כן למה האשמה על בלעם יותר מפרעה או מהעם המצרי**, וגם בעצם צריך ביאור מדוע העם המצרי החליט להרע לעם ישראל בכפיות טובה, למה לא חשבו כפרעה בתחילת דרכו שזו כפיות טובה??

וייתכן שבלעם התחיל את כל הרוע, כי יש דעה **תרגום יונתן במדבר כב' ה' ובעלי התוס'** בשם **מדרש** שבלעם זה לבן, **וביקש לבן לעקור את הכל**, והיות ולא הצליח לכן רצה להצר לעם ישראל ולעקור לפחות חלק מעם ישראל, כמו שכתוב "ארמי אובד אביו", "וירד מצרימה", ואולי בלעם תחילה הסית את העם המצרי נגד עם ישראל, שאמר להם אני סבא רבא שלהם ואני מכיר את אופיים הרע והבוגדני, שברגע שהם יגדלו ויתחזקו הם ימוטטו את מצרים,

ללמדנו, שאם לא נתקן את המידות שלנו, אנחנו מסוגלים להיות רעים למשפחה שלנו, ולרדוף באובססיביות את יוצאי חלצינו, וזה לא רק בקשר למידות, זה קשור גם בעניין קדושת העיניים אם לא נדאג לשמור על עינינו אנחנו מסוגלים להרוס את המשפחה חיים שאולה, להיות רעים ואכזריים לאשה ולילדים ולגרום להם נזק נפשי ורוחני לדורי דורות, ולכן מהיום נזכור שלבן ביקש לעקור את הכל, ואנחנו ניזהר מפניו, ונתקן ונבנה את הכל מחדש בעזרת ה' אמן ואמן.

רש"י מביא פירוש א', שהפשתה והכוסמת היו רכים לכן כשפגע בהם הברד הם התכופפו ולכן הם לא נפגעו מהברד, דהיינו שהברד לא שבר אותם ולא התפוצץ, ועל כן האש שבתוכה לא שרפה אותם, **עוד** הביא רש"י בשם **מדרש רבינו תנחומא**, שיש מרבתינו שנחלקו על זה, ומפרשים "אפילות" שפלאי פלאות נעשו להם, ולכן לא לקו.

וקצת התפלאתי מדוע נקט רש"י לשון **שרבותינו חולקים**, ולא ויש מפרשים?? בפרט שכתב לשון "ומפרשים". **אלא** נראה להסביר כפי שכתב הבעל הטורים וכן יש במדרשים שהייתה אש גם בתוך הברד וגם אש מחוצה לו - סביבו.

ולכן נחלקו רבותינו, שגם אם הברד לא שבר את הפשתה והכוסמת כי התכופפו, מכל מקום הם היו אמורים להישרף מהאש שהייתה סביב הברד מבחוץ, לכן פירשו שפלאי פלאות נעשו להם שלא לקו.

וטהר לבנו – וארא

”מכת ברד - משה הזהיר באזהרה ברורה מי שיצא מהבית ימות מהברד”

ועוד נראה, שהשליחים היו שלוחי מצווה שאינם ניזוקים, כי הם היו חלק מקידוש ה' שפרעה יגיד ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים, ואפילו שהם בוודאי לא התכוונו לשם שמים ולשם מצוה, אבל במציאות הם היו שלוחי מצוה, כי נוצר דרכם תוצאה נפלאה וטובה.

ונשאלת השאלה אם כן איך שלח פרעה למשה בסוף המכה שליחים, הרי הם ימותו בחוץ, אבל הם לא מתו, למה לא? אלא פשוט, שמי שיצא מתוך זלזול באזהרה וחוסר יראת השם, הוא מת, או עבדיו ובהמותיו, אבל כאן פרעה שלח מתוך פחד ה', לכן לא מתו,

ומזה נלמד עד כמה עלינו לקדש שם שמים, שאפילו בלי כוונה זה עדיין נחשב כשלוחי מצוה. לכן לא נזלזל בעצמינו, ונקדש שם שמים כל רגע ורגע, כמובן לשם שמים! אבל שלא נימנע מפעולות של קידוש השם מחמת חוסר מחשבת לשם שמים. וכל פעם ששומרים על העיניים ברחוב זה קידוש ה', וכל פעם שבורחים מחברים רעים ומניסיונות זה קידוש ה' גדול וחשוב.

ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים

במצרים!!! ולאחר 3 חודשים הוא נשבר ונכנע להם והסכים לגזור גזירות רעות על עם ישראל!!

וייתכן שהיות ובהתחלה הוא היה טוב ורצה להיות טוב, ואפילו עמד 3 חודשים מול כל הרשעים, לכן עכשיו כשנשבר והכיר בחטאו הוא התוודה שחטא הפעם, אבל בשורש החטא האשים את עמו ולא את עצמו, בטענה שהם כפו אותו והרסו את הטוב שבו.

ואם כן יש לתמוה, שכתוב במכילתא בשלח ט' שבשכר שאמר ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים לכן המצרים זכו לקבורה לאחר שטבעו בים סוף, ולכאורה אם במשפט הזה הוא הצדיק את עצמו ואת ההאשמה הפיל על עמו, מדוע מגיע להם שכר טוב של קבורה על משפט זה שאמר??

אלא מכל מקום יש כאן מקום לשכר, כי כאן פרעה עשה חשבון הנפש יסודי על חטאיו עד לשורשיו, ואכן הודה שעכשיו הוא חוטא, אבל בכה על השורש שבו התחיל ליפול ולהיות רשע, ולכן כשהגיע לנקודת ההתחלה הוא האשים את עמו שהכריחו אותו לחטוא ולהרשע, והיות והוא התעורר בתשובה ממצבו העכשווי כפי שאמר **שחטאנו הפעם**, ולא הסתפק בכך אלא חקר והעמיק בחשבון נפש דקדקני עד שורשי חטאו שהיה כמעט לפני מאה שנים, זה חשבון נפש עצום, ולכן זכו לשכר שנקברו.

ללמדנו, עד כמה עלינו לחזור בתשובה ולהעמיק בשורשי החטא להבין מאיפה הנפילה שלנו נובעת, ומתוך המסקנות ננסה לתקן להתעלות, כי כל אדם חייב לעשות חשבון נפש ולהכיר את עצמו לעומק, וע"י זה יצליח לתקן ולהתעלות רק חזק ואמץ.

המשך

דורשת נפלה ולא תוסיף - לנפול עוד, קום בתולת ישראל, דהיינו שהפסיק ניתן לאחר המילים **נפלה לא תוסיף**, וממילא אדרבא יש כאן עידוד לעם ישראל שלא יוסיפו ליפול, ואם כן למה לא נכתב פסוק שיש לו פרשנות ומשמעות מצוינת לעם ישראל??

והתשובה היא, שה' בכוונה בחר פסוק זה, ללמדנו שלא יהיה לשום אדם אפשרות לחשוב שאם הוא נפל אין לו יותר תקומה, אלא שכל יהודי ידע שאפשר לקום מנפילה, כפי שכתוב באות ס' באשרי **”סומך ה' לכל הנופלים”**.

ולכן יהודי יקר, בוכה אני אתך על הנפילה אבל אל תרמה את עצמך שאין לך תקווה ויכולת לקום ולהתקדש כי זה עצת היצר הרע שתתיאש, אלא זכור שהמזמור אשרי שחשוב כל כך שנמחק בו פסוק רק בכדי לעודד אותך שתמיד יש תקומה לאחר נפילה!! אז בבקשה אל תיפול כי זה כואב באמת!!! וגם מקשה לקום!!! בפרט שלפעמים הנפילה נראית כמתוקה מושכת!! אבל אם נפלת אל תתיאש תקום ותתחזק ויש הבטחה שסומך ה' לכל הנופלים!!! רק חזק ואמץ!!

שא נא חטאתי אך הפעם – המשך

שלו, כי הם הכריחו אותו, אבל עכשיו החטא רק שלו כי רק הוא לא הסכים ועוד זה היה נגד רצון כל העם שלו.

ואולי במכת ברד כשפרעה אמר **”הפעם”**, אולי יצא לו בהשגחה עליונה לומר כן, כי רק הפעם הזאת במכת ברד

שמעתי סיפור על זוג נשוי שבלילה כשישנו פתאום בנם התינוק התחיל לצרוח, והתחיל וויכוח ביניהם מי יקום ויגיש לטפל בתינוק, והיות והיה מדובר בזוג יודעי ספר לכן הוכיחו טענתם מהכתובים, **וכך** טען הבעל לאישה, הרי כתוב מפורש **”עצת ה' - היא תקום”** שאת צריכה לקום, אבל הוא שכח לרגע שהוא נשוי לתלמידה חכמה והיא החזירה לו הוכחה ניצחת בדיוק מאותו פסוק, וכך טענה לו: הרי כתוב **”עצת ה' היא - תקום”**!!! ובעצם הוויכוח ביניהם היה איפה שמים את הפסיק בפסוק!!!

והנה החתם סופר מביא מדרש, שפרעה אמר **”ה' הצדיק ואני”**, **”ועמי הרשעים”**, דהיינו את הפסיק לא אחרי **”ה' הצדיק”**, אלא הפסיק נמצא אחרי **”ה' הצדיק ואני”**, ולכאורה זה מדרש פליאה, כי איך ייתכן שפרעה הרשע טוען שהוא צדיק?? **ובאיזו** חוצפה הוא מאשים את העם שלו ברשעות?? איפה נטילת האחריות שלו??

ונראה לתרץ, על פי המדרש שהבאנו בפרשת שמות **רבה א' ט'** שבהתחלה פרעה לא הסכים בשום פנים ואופן לעצת **יועציו ושריו שביקשו ממנו לגזור גזרות רעות** על עם ישראל, כי פרעה טען להם שזו כפיות טובה!!! שהרי יוסף הציל את כולנו ובלעדיו כל מצרים היו מתים, **ואיך נהיה כפויי טובה, ולכן טען להם שהוא מתנגד בכל מחיר!!! ושריו** פיטרו אותו!!! ואכן 3 חודשים הוא לא מלך

כשהתפללתי תפילת אשרי יושבי ביתך התחדש ב"ה חידוש עצום, שהרי כל אשרי נכתב על פי סדר א ב חוץ מהאות נ שחסרה, **ובגמרא ברכות ד'** מבאר רב יוחנן מפני שהיה אמור להיות כתוב בה הפסוק **”נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל”**, ואם נשים את הפסיק מיד לאחר המילה **נפלה**, ממילא המשמעות בהמשך **שלא תוסיף לקום**, שחס ושלום לא תהיה תקומה לעם ישראל, ולכן דילגו על האות נ' באשרי יושבי ביתך.

ולכאורה קשה שייכתב פסוק אחר בנון במקום הפסוק שיש בו משמעות רעה לעם ישראל?? וגם הרי הגמרא שם

פסוק זה אמר פרעה לאחר מכת ארבה המופיעה בפרשה הבאה, ולפי הדברים שכתבנו קודם מובן מאוד שפרעה אמר **”חטאתי אך הפעם”**, כי אכן רק בפעם הזאת כל המצרים אמרו לו שישחרר את עם ישראל ורק הוא לא הסכים, ולכן עד עכשיו הוא טען שזה חטאת העם – המצרים ולא חטא

וטהר לבנו – וארא

הוכיח שמרצון הוא מתעקש נגד רצון יועציו וזקני מצרים ובעצם נגד כל עמו להעביר את עם ישראל, ועוד התעקש יותר מהם.

פרעה יכל לטעון שהוא צדיק ועמו הרשעים אבל לא במכה הבאה, וממילא במכת ארבה הוא הוכיח שמאז שהתחיל את הגזירות הוא היה רשע כמו עמו ואין לו טענת אונס כי

ללמדנו, שהקב"ה מתחשב אפילו בבעלי עבירה בכל גורמי העבירה, ובכל הסיבות והגורמים לחטא, ואם על רשע כפרעה הקב"ה מדקדק מה אחוזי חלקו ואשמתו ומה אשמת אחרים בחטאו, כל שכן ליהודי הקב"ה מדקדק ומתחשב, וזה מלמד על אהבה גדולה של הקב"ה ליצוריו, אז נחזיר לו אהבה, ונשתדל לצמצם את החטאים למחצה ולשליש ולרביע, ולגמרי אמן.

"בצאתי מן העיר אפרוש כפי אל השם"

עוד קשה, מדוע דווקא במכה זו כתוב שפרש כפיו אל השם, ואילו במכות הקודמות, נכתב לשון צעקה, עתירה וכיוצא ב שמשמעותם התאמצות בתפילה??

במכת ברד, כתוב "בצאתי מן העיר אפרוש כפי אל השם", וכתב רש"י, שהיה צריך לצאת מהעיר כי הייתה מלאה בעבודת גילולים.

ונראה, שאכן במכות הקודמות משה התפלל בתוך העיר במקום טמא, בפרט במכת צפרדעים שהיה עליו להוכיח לפרעה שהוא מתפלל מהיום למחרת, ודווקא בגלל שזה מקום טמא, היה על משה לצעוק ולהתאמץ בתפילה ולהרבות בכוח הקדושה כנגד כוח הטומאה הגדול שבעיר, אבל במכת ברד שיצא מהעיר, היות ומשה לא היה במקום טמא, הספיק למשה רק לפרוש כפיו בלי לצעוק ולהתאמץ בתפילה, וזה כבר פעל את הנצרך.

וצריך עיון, שהרי במכות הקודמות לא כתוב שמה יצא מהעיר להתפלל, כגון במכת צפרדעים שם כתוב "ויצא מעם פרעה ויצעק אל השם", וכן במכת ערוב "ויצא משה מעם פרעה, ויעתר אל השם", ומפרש שם רש"י "ויעתר" זה ריבוי תפילה, אז למה דווקא במכת ברד הוצרך משה לצאת מהעיר, שלא כמו בשאר המכות, שהרי אם המקום טמא אזי בכל המכות היה עליו לצאת מהעיר ולהתפלל מחוץ לעיר!?! ואכן יש דעות בראשונים שבכל המכות יצא מהעיר.

ולכן בדור שלנו שכוח הטומאה רב ומשתולל ביצר על ידי האינטרנט המפיל חללים חללים, מלבד כל סוגי הניסיונות כך שיש ניסיונות בכל החזיתות, חובה עלינו לצעוק ולהתאמץ יותר בתפילה ובתורה ובמצוות, הכי חזק ובכל כוחינו!! ונצעק תמיד אל השם אלוקינו שיצילנו תמיד מכל פגע אמן ואמן.

*וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקולות ויוסף לחטוא, ויכבד לבו

אומנם באמת מצאנו מפורש שה' לא נתן למצרים ליהנות משום מכה, שהרי במכת ערוב בסיום המכה לא נשאר חיה אחת ולא עור של חיה בכדי שלא ייהנו מעורות בעלי החיים, כמו כן במכת ארבה לא נשאר ארבה אחד בכדי שלא יאכלו אותו המצרים כאוכל במקום התבואה שחוסלה על ידי הארבה, וממילא גם לא היה סיכוי שבמכת ברד המצרים ייהנו מהמטר שיישאר להם לטובה.

בספר תולדות יצחק מדקדק מלשון הפסוק שמשמע שבגלל שחדל המטר וכו' לכן זה גרם לפרעה ולעבדיו לחטוא, כי אם הכוונה רק שנהיה שקט היה צריך להיות כתוב "והייתה הרווחה" כמו שכתוב במכת צפרדעים, והשאלה למה אכן המטר וכו' גרמו להכבדת לב פרעה??

ובכל זאת משה רבינו לא התפלל על המטר שיפסק למרות שכך אמור להיות בסוף המכה, או בגלל שלא רצה להכעיס את פרעה שביקש שרק הקולות והברד יפסקו ולומר לו בפנים אני יתפלל גם על המטר שייפסק, כי אז יתכן שפרעה יתרגז ויתחרט מתשובתו עוד לפני שהמכה תיפסק, ובורא עולם רצה להראות את פרעה הרשע שהוא אדם שקרן, שמבטיח ובסוף לא מקיים.

ותידיץ כפי שכתוב גם במושב זקנים של בעלי התוספות, שהיות ובמצרים אין כמעט גשם, לכן פרעה ועבדיו רצו שמכת ברד – הברד והקולות יסתלקו, אבל שיישאר המטר, ואכן כך ביקש פרעה במפורש ממה שיתפלל שיחדלו הקולות והברקים – ולא ביקש שהמטר יפסק, וכן משה רבינו ביקש כבקשת פרעה שיחדלו הקולות והברד, ולא ביקש שיחדל המטר, והיות ובכל זאת המטר פסק מזה הסיק פרעה שלא בגלל משה פסקו הקולות והברד, ולכן הכביד את לבו והוסיף להרשיע.

עוד סיבה פשוטה נראה לבאר, שמה רבינו התפלל על מה שהתבקש מפרעה ולא הוסיף להתפלל על מה שלא נתבקש, למרות שידע שגם המטר יפסק, כי הקב"ה לא ישאיר למצרים ברכה מתוך המכה.

ובאמת נכון הדבר שכל הזמן פרעה ניסה לתפוס את משה בשקר או בחוסר דיוק בכדי להוכיח שמה שקרן ולא שליח ה', ולכן שלח במכת דבר לבדוק האם אכן לא מתו מבהמות ישראל, וכמו כן לכן משה רבינו הקפיד לומר לפרעה במכת בכורות **כחצות הלילה**, ולא אמר בחצות למרות שבורא עולם יודע בדיוק מתי זה חצות, אבל היות ופרעה לא יודע במדויק לכן שיננה משה ואמר כחצות שלא יהיה לפרעה מענה לשון לכפור שלא מה' הייתה המכה כי היא לא הייתה בדיוק בזמן שנקבע.

אומנם בעצם הרעיון יש כאן מסר חשוב מאוד, שמה רבינו רצה שפרעה יראה בחוש שה' לא יתן לו להרויח כלום מהחטא, שבעצם אם אכן חזרת בתשובה על מה שחטאת ולא שחררת את עם ישראל בעצם אתה אמור לבד לבקש שכל חלקי המכה יסתלקו כולל המטר, כי לבד אתה אמור לרצות לנקות את חטאך לגמרי, וכשרוצים להרויח משהוא מהעבירה זה מוכיח שאין החרטה מהחטא מושלמת.

אבל אי"כ מדוע במכת ברד אכן יצא כביכול שמה לא דייק בלשונו, וביקש והתפלל על פחות ממה שקרה בפועל??

ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים

ויש כאן כמה פליאות ואולי נוכל לתרצם ביסוד הקודם, שהנה פרעה חזר לכאורה בתשובה שלימה כי לא אמר חטאתי עויתי פשעתי, כי אז אפשר לומר שחזר בתשובה רק מתוך הפחד והאימה שזה תשובה לא מושלמת, אלא הוסיף ואמר "ה' הצדיק" וזה מדרגת תשובה גבוהה יותר, שנראה שמתחרט באמת על חטאו ומכיר באמת ה'

ובהמשך הפסוקים כתוב "העתירו אל ה' ורב מהיות קלת אלקים וברד ואשלחה אתכם ולא תספון לעמד, ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה' הקלות יחדלון והברד לא יהיה עוד למען תדע כי לה' הארץ" ובסוף מסיים משה ואומר "ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלקים".

וטהר לבנו – וארא

יראת הפחד כמבואר בשו"ע יור"ד סימן קמו' ס"ז, אם כן כל העבודה זרה בעיר הייתה מתבטלת, ומשה רבינו לא היה צריך לצאת מהעיר, אבל משה רבינו הרגיש בקדושתו שהטומאה של העבודה זרה עדיין קיימת בעיר, ולכן אמר לפרעה עלי לצאת מהעיר בכדי להתפלל למרות שעשית תשובה, כי התשובה שלכם אינה מושלמת והיא תקרוס מיד כשיחדלו הקולות והברקים.

אז הנה לנו תשובה מאיפה ידע משה רבינו שלמרות שפרעה אמר ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים בכל זאת אין כאן תשובה מושלמת.

אבל עדיין קשה מדוע באמת התשובה של פרעה לא הייתה מושלמת למרות שאמר ה' הצדיק שזה מוכיח על תשובה מושלמת ולא רק תשובה מתוך פחד???

והתשובה היא כפי היסוד שאמרנו קודם, שהיות ופרעה כשחזר בתשובה לא ביקש ממשה רבינו שיתפלל אל ה' שיסיר גם את המטר, אלא ביקש רק להסיר את הקולות ואת הברד, זאת אומרת שפרעה עדיין השאיר לו אחיזה בחטא, ובעצם לא רצה למחוק את החטא לגמרי בלי להשאיר כל רושם, אלא רצה להרוויח קצת מהעונש ובעצם מהחטא, ולכן התשובה שלו הייתה פגומה וקרוסה מיידית לאחר שסר ממנו פחד העונש.

ללמדנו, שעלינו לחזור בתשובה שלימה ומושלמת, שהיא לא רק תשובה מתוך אהבת ה' וידיעת עוצמת גודלו של בורא עולם, אלא גם תשובה של מחיקת כל זכר לחטא, וזה כולל סגירת כל שערי וכל הפתחים לעבירות, שלא נחזור חלילה לחטא בעתיד בנקל חלילה, ועד כמה שיותר נחסום ותסגור באמת את שערי הטומאה שלא נוכל להיטמאות כשנתקרב מהחיזוק, כך אנחנו מעצימים את כוח התשובה שלנו, וכך גם אנחנו מקדשים יותר את עצמנו ואת בתנו ואת עירנו, אז קדימה נסגור הרגע את כל הפתחים ליצר הרע, כי לפתח חטאת רובץ, סגירה אמיתית ומושלמת כך נתעלה ונצליח אמנ ואמן.

ה' הצדיק – למה בגלל זה זכו מצרים?

היה באשמתו של פרעה ושל העם המצרי, וממילא גם אין מקום להכרת הטוב על האכסניה במצרים שהרי הכל הייתה גזירה משמים.

אבל ברגע שפרעה הודה ואמר שה' הצדיק ואני ועמי הרשעים כאן הודה שהייתה לו שליטה בגלות מצרים ויכול היה להתגבר ולא לחטוא בשעבוד עם ישראל, ובכל זאת הוא הרשיע ולא פעל נכון, ואילו הקב"ה צדיק כי לא הכריח אותו לחטוא בשעבוד עם ישראל.

ואחרי שפרעה הודה כזאת, ממילא עם ישראל אכן קיבלו מרצון פרעה אכסנייה במצרים, ומגיע לו הכרת הטוב על שנתן לנו אכסנייה בשעת הדחק.

ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים – למה דווקא כאן התעורר פרעה להכרה זו??

דברי ה' שאמר **"במקנך אשר בשדה"** – ומשמע מה שיהיה בבית לא יינזק, **אבל** לא רק חסד זה, אלא גם שבורא עולם השאיר למצרים אוכל לאכול שלא ימותו בכך שהתבואה שלא ביכרה לא נהרסה במכת ברד ורק הפשתה והשעורה שמבכרות ומקדימות להבשיל הם נהרסו במכת ברד.

והיות וכאן נהג הקב"ה עם פרעה במידת החסד לכן דווקא במכה זו כתוב ה' אלוקים שכמעט לא הופיע בתורה קודם, כי כאן היה בחוש מידת הדין יחד עם מידת הרחמים, **אבל** טמון כאן הרבה יותר מכך, וכפי שנראה במאמר הבא.

הקדמה למכת ברד – ומשמעותה העצומה בקשר לבחירה החופשית של פרעה

רציתי שתבין שיש בורא עולם ותכיר בכוחו ותשמע סוף סוף בקולו, כי אם לא תשמע בקולי אני יביא **"את כל**

ובצדקות ה', ואין זה תשובה רק מתוך אימת העונש, ואכן על זה כתוב במכילתא שזכה לשכר על כך שנצטוו ישראל **לא לתעב מצרי כי גר היית בארצו.**

ואם אכן פרעה חזר בתשובה בדרגה גבוהה יותר עד כדי כך שזכה לשכר מיוחד על כך, מדוע משה רבינו אומר לו אני יודע שהתשובה שלך לא רצינית, כי אני יודע שברגע שייגמרו הקולות והברד אתה תחזור להרשיע ולחטוא, הרי פרעה הוכיח בדבריו שהוא לא חזר רק מחמת פחד העונש, אלא חזר מתוך הכרה בגדלות הבורא מול שפלות עצמו,

ואם כן אולי תשובה כזו כן תחזיק מעמד גם לאחר שיפסק הפחד?? אז מדוע משה רבינו אומר לו בוודאות שהוא בטוח שמיד אחרי הפחד יחזור פרעה לרשעותו??

אלא יתכן לתרץ זאת ע"פ חידוש אחר שראיתי בראשונים עי' רמב"ן שמקשים מדוע משה רבינו מדגיש במכה זו שעליו לצאת מהעיר, וכפי שכתב רש"י כי העיר הייתה מלאה בעבודה זרה, ולכאורה מה מיוחד להדגיש זאת במכה זו יותר משאר המכות שמשוה התפלל על פרעה???

והברוך טעם בספר **"ברוך שאמר"** עמ"ס ר"ה יג' מתרץ שיש דין שגוי יכול לבטל את העבודה זרה שלו, ואכן אם פרעה ועמו היו חוזרים בתשובה שלימה ולא רק מחמת

ללמדנו, שעלינו לחזור בתשובה שלימה ומושלמת, שהיא לא רק תשובה מתוך אהבת ה' וידיעת עוצמת גודלו של בורא עולם, אלא גם תשובה של מחיקת כל זכר לחטא, וזה כולל סגירת כל שערי וכל הפתחים לעבירות, שלא נחזור חלילה לחטא בעתיד בנקל חלילה, ועד כמה שיותר נחסום ותסגור באמת את שערי הטומאה שלא נוכל להיטמאות כשנתקרב מהחיזוק, כך אנחנו מעצימים את כוח התשובה שלנו, וכך גם אנחנו מקדשים יותר את עצמנו ואת בתנו ואת עירנו, אז קדימה נסגור הרגע את כל הפתחים ליצר הרע, כי לפתח חטאת רובץ, סגירה אמיתית ומושלמת כך נתעלה ונצליח אמנ ואמן.

הבאנו קודם את דברי המכילתא שבזכות שפרעה אמר **"ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים"** לכן זכו לציווי ה' לעם ישראל **"אל תתעב מצרי כי גר היית בארצו"**.

ולכאורה קשה מאוד שהרי התורה מפרטת מה סיבת הסכות של המצרים בציווי זה, כי עם ישראל היו גרים בארץ מצרים, וכפי שכתב רש"י שהייתה לנו **אכסנייה בשעת הדחק** למרות כל הצרות, ואם כן מדוע מוסיף המכילתא עוד טעם לציווי ה' שכבר נכתב טעמו בצדו??

ונראה לתרץ שהנה פרעה יכל לטעון למה אני מקבל מכות הרי כל גלות מצרים הייתה גזירת ה' שקבע אותה עוד בברית בין הבתרים עם אברהם אבינו, וכביכול הכל לא

כתבו המפרשים שבמכה זו נהג הקב"ה עם המצרים גם במידת החסד, שהרי אין דרך אויב לעדכן את שונאו הנלחם אתו, את דרכי ההצלה, והנה כאן עוד קודם המכה הקב"ה מודיע לפרעה שאפשר להינצל מהמכה על ידי שיכניסו את כל בעלי החיים לתוך הבית כך הם לא ימותו מהברד, וזה חסד עצום – לגלות דרכי הצלה לאויב!!!

וגם לדעות שגם במכת דבר כל הבהמות שהיו בחוץ נהרגו ולא הבהמות שהיו בבתיים, ושוב כאן א"כ החסד חזר על עצמו וביתר שאת כי כאן הקב"ה פירט במפורש את ההצלה לאלו שיכניסו לבית את בעלי החיים, ואילו במכת דבר יכלו המצרים לדעת את דרכי ההצלה רק על ידי דיוק

קודם מכת ברד הקב"ה אומר לפרעה על ידי משה רבינו דע לך יכול הייתי להורגך במכת דבר אבל לא עשיתי כן, כי

וטהר לבנו – וארא

המכה אתה תחזור להרשיע, וכפי שהסברנו קודם, אכן פרעה חזר בתשובה לא רק מתוך יראה ופחד אלא גם מתוך אהבה והכרה שה' הצדיק, **ובכל זאת התשובה שלו לא החזיקה** כי פרעה השאיר פתח לעבירה, וכפי שהרחבנו קודם שרצה ליהנות העבירה בכך שהמטר יישאר, וממילא לא היה כאן התנתקות מושלמת מהעבירה ולכן קרס.

ולכאורה קשה מאוד, וכי הקב"ה דורש עד כדי כך מבעל תשובה שיחזור מיד בתשובה מתוך אהבה וניתוק מוחלט ומושלם מהעבירה?! וכי הקב"ה לא אמר פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם?! ואולי זה נאמר רק כלפי יהודים שהקב"ה עוזר להם לחזור בתשובה, אבל בכל זאת פרעה חזר בתשובה בדרגה גבוהה יחסית כשאמר ה' הצדיק, ומדוע הקב"ה לא הסתפק בזה כהתחלה של תשובה?! למה בורא עולם דרש ממנו תשובה מושלמת תכף ומיד?!

אלא נראה שהיות והקב"ה הכין חזק את פרעה לפני ובתוך מכת ברד שיוכל בבת אחת לחזור בתשובה שלימה באמת, לכן הקב"ה לא הסתפק שפרעה התקדם 2 דרגות בתשובה כביכול אלא רצה מפרעה תשובה מושלמת בבת אחת, כי כפי ההכנה כך גודל הציפיה והדרישה, **ובפרט שמה רבינו מודיע לפרעה** כשאמר ה' הצדיק **שידע שהתשובה לא תחזיק מעמד כי בורא עולם רוצה יותר מכך**, וחסר בתשובה שלו **עזיבת כל חלקי החטא**.

וזה מתרץ על קושיית הרמב"ן מדוע משה רק הודיע לפרעה על מכת ברד ולא המתין למענה לשובו של פרעה, ולפי דברינו מתורץ, שמה רבינו ביקש מפרעה לפני המכה להתבונן היטב במצב שהיה לפני המכות דהיינו בכל המכות שהיו ובפרט במכת דבר.

אבל השלמת ההתבוננות תהיה בעצם מכת ברד שפרעה יראה את חסדי בורא עולם על המצרים, והכל ביחד אולי ישפיע על תשובת פרעה, ולכן לקראת סיום המכה רק אז משה רבינו כביכול ניהל דו שיח עם פרעה בכדי לכוון לתשובה מושלמת וכאמור.

ופרעה בכל זאת לא השלים את כל חלקי התשובה, ולא ביקש שה' יסיר הכל גם את המטר כי אין רצוני ליהנות כלל מהעבירה ומהמכה שהגיעה בגלל העבירה אלא רוצה אני ניתוק מוחלט מהחטא, וזה לא קרה ולכן פרעה מיד אחר סיום המכה קרס ונפל שדוד ביצרו הרע והמשיך להרשיע.

ואשר לא שם לבו אל דבר ה' ויעזוב את עבדיו ואת מקנהו בשדה

ואכן המצרים האמינו שיהיה מכה שתהרוג אנשים ובעלי חיים שיהיו מחוץ לבית, ולכן אף אדון לא יצא מביתו כי לא רצה למות בוודאות, ובכל זאת **בעצת בלעם** היו מצרים שבכוונה הוציאו את עבדיהם ואת בהמתם החוצה בכדי שימותו במכת ברד במיתה משונה, ולהראות לכולם שכביכול אין רחמים לבורא עולם על ברואיו, בניגוד גמור כביכול לדברי הקב"ה שרחמיו על הכל גם כלפי המצרים.

וזה מזכיר מה שהמחבלים הרשעים מעזה עושים, הם שולחים טילים מתוך בתי ספר מלאים בילדים ערבים לעבר בתי תושבים בארץ ישראל, בכדי שכאשר יגיבו לירי ויתקיפו את מקורות הירי, ממילא ימותו ילדים ערבים, וכך הערבים מציגים זאת לעולם כתקיפה אכזרית, שרוצחים ילדים חפים מפשע בעזה, והם בעזה מסכנים ואומללים וחסרי ישע וחסרי הגנה לנפש עולליהם,

הנה לנו, רשעים שמעדיפים לרצוח את ילדיהם בכוונה תחילה העיקר להציג את הצד השני המתגונן כאכזר ונטול לב ורוצח ילדים!!! בדיוק כמו שהיה במצרים במכת ברד.

מגפותי אל ליבך", וכתב רש"י שהכוונה למכת בכורות ששקולה כנגד כל המכות.

ורבים מקשים על דברי רש"י וכי מה עניין להזכיר לפרעה את מכת בכורות כאשר עומדים קודם מכת ברד?! ולכן יש שכתבו שכוונת רש"י למכת ברד והכוונה בכורות שהזכיר רש"י גם קשור לברד, שהבכירות – הפשתה והשעורה נהרסו ולא התבואה, וצריך להבין הרי רש"י כתב שהיא שקולה כנגד כל המכות, ואם הכוונה לברד למה היא שקולה כנגד כל המכות?!

ואולי במכת ברד היה בה עוצמה לשנות את פרעה, כפי שמכת בכורות שינתה את החלטת פרעה באופן סופי לשחרר את העם, אבל אם היה משחרר במכת ברד פרעה הוא היה יוצא כביכול בעל תשובה, כי עד עכשיו כביכול היה כמו שוגג, ומעכשיו הוא קיבל השגות בעוצמת בורא עולם שהוא כל יכול שמחבר אש ומים יחד דבר שלא הגיוני בטבע, ושהוא מלא רחמים גם לפני זה שלא הרגו בדבר וגם במכת ברד עוצמה היה חסדים גדולים לפרעה ועמו.

וברא עולם ביקש מפרעה להתבונן בכל זה ושיתהפך לטובה, ולא יחשוב שזה בלתי אפשרי, אלא ילמד מהמכה עוצמה שכשם שאש ומים עשו שלום כך מצרים וישראל יכולים לעשות שלום מעתה אם ירצה.

ולכן יש חשיבות למכת ברד שהיא שקולה כנגד כל המכות כפי שמכת בכורות שקולה כנגד כל המכות, רק במכת ברד היא שקולה לטובה – דהיינו שבכוח מכה זו בצירוף כל המכות בפרט מכת דבר להחזירו בתשובה שתתקבל, ואולי לכן **לא כל המכות נכתבו בפרשה אחת**, כי עד ברד כולל ברד הייתה אפשרות לתשובה מתקבלת, ומפרשה הבאה המכות שלאחר מכת ברד עד מכת בכורות זה הדרך לכניעת פרעה מתוך תשובה שלא התקבלה.

ואילו מכת בכורות לאחר כל המכות גרמה שפרעה ישחרר את ישראל אבל אז הוא כבר לא נחשב בעל תשובה, אלא רשע שהרשיע במזיד, כי אחרי מכת ברד הוא נחשב מזיד בפרט שהודה בעצמו שה' הצדיק והוא ועמו רשעים, והודה שהיה בידו לחזור בתשובה ולא חזר, ולכן גם כששחרר בסוף את עם ישראל זה כבר לא תיקן את חטאו אלא נחשב כרשע שנאלץ לגרש את עם ישראל מפחדו שכולם ימתו.

ולפי זה מובן מדוע בורא עולם לא הסתפק באמירת פרעה ה' הצדיק בכדי שיחשב בעל תשובה גמור, ואכן כפי שמה רבינו אמר לפרעה התשובה שלך לא שווה כי ברגע שתיפסק

ובהמשך כתוב **"ויך הברד את כל אשר בשדה מאדם ועד בהמה"**, דהיינו שאכן היו אנשים במצרים שלא פחדו מדבר ה' שתהיה מכת ברד שתהרוג אנשים ובהמות ולכן הם השאירו את העבדים והבהמות בחוץ.

אומנם קשה, שאם לא פחדו, מדוע הם האדונים בעצמם לא יצאו החוצה להוכיח שהם אינם מפחדים מהסכנה, למה שלחו רק את עבדיהם ואת בהמותיהם החוצה?! **וגם** קשה מאוד מי משוגע שישכן את רכושו לאבדון, כאשר ראה שכל הזהרות משה קודם מכה זו התקיימו במלואם, ובפרט לשיטות שבמכת דבר הבהמות שהיו בבית לא מתו בדבר, למה הם בלי היגיון סיכנו את רכושם לריק?!

וייתכן לתרץ על פי מה שכתבנו קודם, שבורא עולם אמר לפרעה ע"י משה רבינו, שבמכת ברד הוא יוכח לראות בטוב ה' ובחסדי ה', שלמות שהכהו במכת ברד, עדיין רחמיו על ברואיו ולכן השאיר להם את התבואה למאכל, וגם הזהיר שיכניסו את העבדים ואת הבהמות לבית כך לא ימותו בעלי חיים, כי רחמי ה' על כל מעשיו.

וטהר לבנו – וארא

*** בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ

ויישר כוח לבחור בן העליה "אלון גיל" נ"ו משובו ראשון לציון שבזכותו התחדש לי חידוש זה שיזכה להתעלות בתורה וביראת שמים אמן.

לתת לעם ישראל את התורה, בכל זאת לא נתן את התורה בכוח לעם ישראל נגד רצון העמים על אפם וחמתם, אלא הקב"ה בא אליהם בדברי שלום למרות שידע שהם לא רוצים ויפסידו את המתנה הגדולה ביותר ששווה יותר מחיי העולם הזה, שזה חיי תורה וחיי קדושה וחיי נצח בטוב אין סופי.

וממילא ברור הוא שלמרות שהקב"ה צווה את משה להילחם עם סיחון, וממילא ברור שיהיה מלחמה עם סיחון ודברי השלום לכאורה מיותרים, בכל זאת משה הקדים בדברי שלום כדרכו של הקב"ה במתן תורה, שלא היה תרעומת לגויים שעם ישראל תקפו באכזריות ולא בחרו בשלום, ואכן כך התגלגלו העניינים במלחמת לא' המלכים בכיבוש יהושע שהם באו ויזמו מלחמה ביהושע ולא יהושע בא ויזם נגדם מלחמה בהפתעה נגד רצונם במלחמה.

ואומנם ממצרים לומדים שלמרות שיש סיבות למכות מצרים ולא מכה אחת שתהרוג את כל המצרים או לפחות את כל צבא מצרים בבת אחת, שזה בגלל רצון ה' לגלות את כוחו בעולם, מכל מקום מאחר שיש כבר ראיה ממתן תורה אפשר ללמוד עוד סיבה לגבי מצרים שגם בגלל שה' רצה שיהיה מתינות והקדמה בדרכי שלום לכן נשלח משה ולכן המכות היו במנות קטנות, עשר מכות והריגת צבא פרעה היה רק בסוף כל המתינות.

וייתכן עוד לפרש, שמעולם ה' לא אמר שישמיד את מצרים, רק המטרה הייתה לדונם ולהענישם, וגם שידעו שה' שולט בעולם, והמטרות יכלו להתקיים גם בלי לשלוח את משה לפרעה, אלא ה' היה נותן את העשר מכות לפרעה וה' היה מפלא בין עם ישראל למצרים, וכך היו רואים שיד אלוקי ישראל בדבר, ובסוף בדרך הקשה היו רואים בבירור שה' אלוקי ישראל השולט בכל הכוחות הענישים.

אבל ה' שלח את משה בכדי להקדים לו על מהות המכות, ועל מטרת ה' שיתבונן שיש בורא עולם, וכך הקדים לפרעה ולמצרים את ההכרה והידיעה בכוח ה' על הבריאה - מתון, וכל זה מחמת דרכי שלום, שצריך להיות הוגנים גם כלפי אויב שידע מה רוצים ממנו ולמה נלחמים נגדו.

ובנעצם יש להתבונן עוד, מדוע סרה טענת הגויים נגד מסירת התורה לעם ישראל, הרי הגויים יכולים לטעון אילו הקב"ה היה פונה לעם ישראל במצווה הקשה ביותר לישראל כדוגמת רציחה לישמעאלים וכו' אולי גם ישראל לא היו מקבלים את התורה?!

ואולי כאשר הקדימו ישראל לומר "נעשה ונשמע", זה הסיר טענת הגויים הנ"ל, כי כידוע היהודים לא מקבלים שום דבר כמובן מאליו, עד כדי כך שאומרים בדרך גוזמא, שכאשר יהודי ניצב מול מראה הוא מתווכח עם הדמות שבמראה, ורק כאשר מתנפצת המראה נגמר הויכוח, וגם על זה התווכחו עמי וכשאמרתי הנה התווכחתם, ענו לי זה לא ויכוח!! ועצתי מיד את הויכוח כי הוא לא היה נגמר!!

והיהודים כשאמרו נעשה ונשמע זה ההיפך ממהותם לקבל בלי לדעת ובלי להבין את כל דרישות הבורא בתורה הקדושה, אם כן כבר סרה ממילא טענת הגויים, והיהודים התעלו לדבר כמלאכי השרת כי לא דברו כטבעם אלא מעל לטבעם ומהותם, ואכן מהות יהודי זה להתמודד כל שעה ושעה במלחמה קבועה בהבנת התורה ומפרשיה וללבן כל צדדי הסוגיות לעומק.

"וידבר ה' אל משה" – דיבור קשה, מהלך חדש

כתוב שכשטען משה לה' למה הרעתה?!! ביקשה מיידת הדין לפגוע במשה על עזות פניו כלפי הקב"ה,

הקב"ה שולח את משה להודיע לפרעה, "כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לבך ובעבדיך ובעמך בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ: כי עתה שלחתי את ידי ואך אותך ואת עמך בדבר ותכחד מן הארץ: ואולם בעבור זאת העמדתיך בעבור הראתך את כחי ולמען ספר שמי בכל הארץ", ובעצם הקב"ה אומר לפרעה יכול הייתי להרוג אותך ואת עמך במגפה וכולכם הייתם מתים מיידית רק המטרה ששלחתי את משה שיעשה עשר מכות זה במטרה לחזק את האמונה בה' ובכוחו, לפרעה ולמצרים, ולפרסם את כוח ה' בכל העולם, ובפרשת בא גם מפורש שזה לחזק את עם ישראל לדורות על כוח השם והשגחתו בעולם.

אך אם כן קשה לי דברי רש"י בחומש דברים ב' נו' על הפסוק "ואשלח מלאכים ממדבר קדמות אל סיחון מלך חשבון דברי שלום", ממדבר קדמות - אע"פ שלא צוני המקום לקרוא לסיחון לשלום למדתי ממדבר סיני מן התורה שקדמה לעולם כשבא הקב"ה ליתנה לישראל חזר אותה על עשו וישמעאל וגלוי לפניו שלא יקבלו ואעפ"כ פתח להם בשלום אף אני קדמתי את סיחון בדברי שלום. ד"א ממדבר קדמות ממך למדתי שקדמת לעולם יכול היית לשלוח ברק אחד ולשרוף את המצריים אלא שלחתי מן המדבר אל פרעה לאמר שלח את עמי במתון:

ולכאורה על פירושו השני של רש"י קשה, שהרי לכאורה אין למשה הוכחה שצריך להקדים שלום לסיחון לפני המלחמה, ממה שה' לא הכה את מצרים בברק אחד לשרוף את כולם בבת אחת ולהוציא מיידית את עם ישראל, כי הקב"ה רצה לעשות קידוש השם, שיתפרסם שמו וכוחו במצרים ובכל העולם ולעורר את עם ישראל באמונה בכוח ה' ככתוב במפורש בפסוקים, ואין מכאן ראיה כלל לעניין לדבר ולפעול במתינות ובדרכי שלום ובדיבור שלום?!

ונראה לתרץ ע"פ המפרשים בדברים שם (שפתי חכמים, ומשכיל לדוד), שכתבו שעל כל פירוש יש קושיה (אחרת) ומ2 הלימודים ביחד למד משה עניין זה, וכפי שביאר המשכיל לדוד שלפירוש הא' קשה שאין ראיה ממה שה' שאל לפני מתן תורה את כל הגויים האם רצונם לקבל את התורה, כי הוצרך לעשות כן כדי שלא יקטרגו על נתינת התורה לישראל, ועוד קשה שהרי במתן תורה כאשר הגויים לא רצו לקבל את התורה הקב"ה הניחם לחיות, ואילו לגבי סיחון שכשלא רצו לקבל את דברי השלום נלחמו עמם והרגום?? לכן מביא רש"י עוד ראיה ממצרים שהוא דומה בדומה, אבל גם לפירוש זה קשה שהיה צריך להיות כתוב "ממצרים קדמות"?? ולכן לומדים משני הלימודים גם יחד, כי אין הוכחה בפסוק איך לפרשו כראוי.

ולענ"ד על ההסבר שמשה למד ממצרים, לא רק קשה הלשון "ממדבר קדמות" אבל ההוכחה טובה היא, אלא גם ההוכחה ממצרים קשה, גם בגלל הטענה שמטרת מכות מצרים היה בכדי שמצרים וכל העולם ועם ישראל ידעו שהקב"ה שולט בכל היצורים ובכל כוחות הטבע שבעולם ובעל כל הכוחות כולם גם מעל הטבע, וממילא אין ראיה לחובה להקדים שלום ממצרים וכאמור קודם, וגם ראיה לדחיה זו, שהרי הקב"ה במצרים למרות כל דברי השלום והמתינות מכל מקום לא השמיד את כל המצרים אלא רק הכם ורק מעטים מהם מתו?!

אבל באמת עיקר הראיה זה ממתן תורה ולכן כתוב ממדבר קדמות, כי הראיה היא שהקב"ה למרות שהחליט

כתב רש"י: דבר אתו משפט – קשה, על שהקשה לדבר ולומר למה הרעתה לעם הזה, והנה במדרש שמות ה' כ"ב

וטהר לבנו – וארא

ויוצא שהפסוק שמתו כל האנשים המבקשים נפשך נאמר על פגישה זו שמשא פגש את דתן ואבירים שהיו נצבים וחירפו וגידפו אותו והם אלו שכתוב במדרש שעירבבו דעתו של משה שבגללם דיבר משה קשות אל ה', שלכן מידת הדין רצתה לפגוע במשה רבינו.

והנה על הפסוק מתו כל האנשים המבקשים את נפשך כתוב במדרש ה' ה' שהכוונה לדתן ואבירים, ומקשה המדרש וכי מתו?! והלא דתן ואבירים הם הניצבים והם היו עם קרח במחלקותו, אלא מאי מתו שנהיו עניים, ועני חשוב כמת.

ואכן דתן ואבירים כשהיו עניים לא הייתה להם כניסה לפרעה מלך מצרים, אבל בכל זאת הם סיכנו את משה שבלבלו את דעתו שלכן מידת הדין רצתה לפגוע במשה רבינו, ואם כן מה הועילה הבטחת ה' שאין למשה לפחד מדתן ואבירים?? הרי הם באמת סיכנו את נפשו של משה רבינו??

אבל היות ושלוחי מצוה אינם ניזוקין לכן לא פגעה בו מידת הדין, ולמרות שבמקום שמצוי סכנה יש חשש סכנה גם לשלוחי מצווה כפי שאומרת הגמרא **בפסחים דף ח'**, ולכן סכנה מפרעה ממלך בשר ודם שיש לו בחירה להרע, זה נחשב לשכיח היזיקא - סכנה מצויה, אבל יתכן שעונש מהקב"ה – ממידת הדין על זה יש לו הגנה מבורא עולם שלא ינזק בפרט כשהקב"ה שלח אותו.

ולפי זה מובן, שאכן היה מגיע למשה עונש על פי מידת הדין כי דיבר קשות אל הקב"ה שזה עזות פנים כלפי הקב"ה, אבל בכל זאת משה רבינו לא ניזוק כי היה שליח מצווה שאינם ניזוקים, וגם בגלל שה' אמר לו שלא ינזק מדתן ואבירים (כשאמר למשה מתו האנשים – וכפי שכתבתי בפרשתי שמות).

סכנת דתן ואבירים – המשך

ומבקשים בכל כוחם לבלבל דעתם הצרופה והטהורה של גדולי ישראל.

אבל הקב"ה יצילנו מידם, שהקב"ה יגן כפי שהגן על משה כך יגן על גדולי ישראל שלא ינזקו חלילה מאותם רשעים הדתן ואבירים של דורנו.

ומצאתי מדרש שאולי מגלה טפח מסיבת השנאה של דתן ואבירים למשה רבינו, שכתוב במדרש **רבה א' כה'** שמשא לפני שהרג את המצרי פנה כה וכה, מפרש המדרש שראה מה עשה בבית ומה עשה בשדה, וראה שהמצרי בא גם על אשת דתן ולכן הרגו משה מדין נואף.

וייתכן שמכאן מקור השנאה של דתן נגד משה כי התבייש ממה רבינו גילה רע במשפחתו ברוח הקודש, ואולי לכן רצה דתן שפרעה יהרוג את משה, כך שאף אחד לא יגלה את סודות משפחתו הרעים האפלים, והרבה מהקנאות והשנאה מגיע מתוך מום פנימי נסתר וכידוע, וכידוע מה שאומרים שההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה.

ולא ישמע אליכם פרעה ונתתי את ידי במצרים – מה אשמת העם המצרי?

שנדרשו המצרים להתחשב ביהודים לקחת קש ותבן מחמת גזירת פרעה.

אבל המצרים הרשעים והרעים במקום לבדוק מה פתאום היהודים שפרצו לשדותם לא גונבים דברים יקרים רק קש ותבן, ובקצת התבוננות היו קולטים את מצבם האומלל של המצרים ואולי מרחמים, במקום זאת המצרים שמחו להכות באכזריות את היהודים ולשבור ידים ורגליים.

וזאת לעומת השוטרים היהודים שהתחשבו בצער היהודים ולא לחצום וגם חטפו מכות במקום היהודים.

וכיון שראה הקב"ה שבשביל סבל וכאב וצעקת עם ישראל, טען משה זאת, לכן לא נענש על כך.

ותמהנו בתחילת הפרשה, הרי מדובר בבית דין של מעלה, ולא איש ויתנחם, וה' יודע מחשבות אדם, אז מה היה המחשבה והראיה הראשונה של הקב"ה במידת הדין, ומה הייתה הראיה והמחשבה הסופית של בורא עולם??

וכמו כן הבאנו דברי המדרש מדוע דיבר משה קשות עם ה', וזה לשון המדרש **רבה ו' ב' "אר"י בר סימון "כי העושק יהולל חכם"** זה משה, **עושק** שעשקו אותו דתן ואבירים, **יהולל חכם** - **עירבבו אותו** "ויאבד את לב מתנה" וכי תעלה על דעתך שהיה משה מתאבד? **אלא הם שהקניטוהו** ואמרו לו **"ירא ה' עליכם וישפט"**, **ואף הוא מקפיד** ואומר **"ומאז באתי אל פרעה"**, אמר לו הקב"ה **"אני הכתבתי עליך שאתה עניו ואתה מקפיד על דברי, באותה שעה בקשה מדת הדין לפגוע בו"**.

ונעצם קצת הקדמה ורקע למה שהיה קודם, כאשר פרעה החליט לעשות קושי השעבוד על ישראל ולבטל להם את מנוחת השבת, כתוב במדרש ה' יט' כיון שגזר פרעה כן, הלך משה למדין ועשה ששה חדשים, ואהרן היה יושב במצרים, ואותה שעה החזיר משה אשתו ובניו למדין, ואחר ששה חדשים נגלה הקב"ה על משה במדין, ככתוב **"ויאמר ה' אל משה במדין לך שב מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך" פרק ד' פסוק יט'**.

וכשבא משה ממדין ואהרן ממצרים כתוב **"ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה"** ומוסיף המדרש, מהו נצבים?? אמרו רבותינו ז"ל **דתן ואבירים היו עמהן ככתוב (במדבר טז) "ודתן ואבירים יצאו נצבים"**, והם חרפו וגידפו את משה ואהרן:

אומנם עדיין צריך ביאור מדוע משה רבינו התבלבל מדברי דתן ואבירים שטענו נגדו בחוצפה דברים קשים על אשמתו בקושי השעבוד של עם ישראל, עד כדי שמשא רבינו נכשל ודיבר בעזות פנים אל ה'! **ועוד** קשה, שהרי הקב"ה הבטיח לו שאין לו מה לפחד מדתן ואבירים, אז נכון שבסופו של דבר משה רבינו לא נפגע ממידת הדין כי פעל לטובת עם ישראל בשליחות הבורא יתברך, אבל בכל זאת מדוע הקב"ה זימן למשה רבינו מצב של סכנה שכזה?

וייתכן שהקב"ה רצה ללמד אותנו משה רבינו לכל הדורות הבאים, על גודל הסכנה שיש אפילו לגדולי ישראל מיהודים שפועלים בקנאות כאילו לשם שמים מתוך דאגה עמוקה כביכול לעם ישראל, ולכן משה רבינו התבלבלה דעתו מכוח עוצמת צער בני ישראל שהם המחישו לו בקנאות השקר שלהם.

וההיסטוריה ממשיכה עד עצם היום הזה שקנאים כביכול לשם שמים באים לצעוק על גדולי ישראל

מצאתי מדרש נפלא בסוף פרשת שמות, שטוען אם פרעה חטא שהקשה את לבו, מה אשמים כל העם המצרי שסבלו עשר מכות??

אבל הקב"ה הוכיח את רשעות מצרים כשפרעה גזר שהיהודים יקושו קש ותבן ללבנים, אז היהודים נפוצו בכל מצרים לחפש קש ותבן.

והיה המצרי רואהו בתוך שדהו ומכה נמרצות את היהודי ושובר את שוקיו, ולמרות שכל בעל הבית זכותו להגן מפני פורץ החודר לרשותו, אבל כאן הייתה מידת אכזריות

וטהר לבנו – וארא

וללמדנו שגם על חוסר התחשבות ה' מודד ומעניש, כשרואה חוסר התחשבות והתעלמות אכזרית, ואם על גוי שלא מתחשב ומתאכזר הקב"ה מעניש, כ"ש ביהודי שלא מתחשב ומתאכזר ליהודי אחר רח"ל עונשו איום ונורא!! כי יהודים מטבעם רחמנים בני רחמנים!!!

ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל ה'

שאנחנו מבקשים שה' יטה את לבנו שנהאב אותו, ושה' יגביר בנו את היראת שמים, ואולי מכוח תפילת משה זו ע"פ בקשת פרעה, עד היום אנחנו מנצלים תפילה זו בתפילת ובא לציון.

אבל היצר הרע של פרעה ברגע שפחד המכה נגמר, הוא התחרט מבקשתו שה' יטה את לבו לחזור בתשובה, ולכן התפילה לא פעלה, למרות שהייתה תפילת משה רבינו בעוצמה ובריבוי תפילה.

ומשה רבינו העתיר בתפילה גם שהמכה תשפיע על עם ישראל, להתחזק באמונה בה', ושירצו ללכת אחרי הקב"ה במדבר ולעובדו בלב שלם.

וייתכן שלולי תפילת משה בריבוי ומתוך התאמצות, היו יוצאים ממצרים אפילו פחות מאחד מחמישה או א' 50.

וייתכן עוד, שהרצון של פרעה שימש כמו התערותא דלתתא, שגם אם לפרעה התפילה לא עזרה וכאמור, בכל זאת רצונו הטוב לתשובה בעת פחד המכה, שימש לכוח לתפילת משה שישפיע המכה התעוררות תשובה ורצון להתקרבות לה' בעולם, שבני ישראל ישתמשו בכוח התשובה והתפילה לתשובה.

עם ישראל התאכזבו מהמכות – לימוד זכות על עם ישראל

ואולי לכן משה רבינו הרבה להתפלל והתאמץ בתפילה בעת סיום המכות, שעם ישראל לא יתיאשו ולא יאבדו תקווה, אלא יאמינו ביציאת מצרים, ויבינו שכל המכות זה נקמה במצרים, וגם לחזק את האמונה בבורא עולם ובשליטתו על כל הכוחות שבטבע, ובהשגחתו המיוחדת לטובה על עם ישראל.

ואכן עם ישראל כולו היה חלש באמונה, וכפי שהוכיחו **תלמידי היקרים: שלמה שבדרון ואברהם ישעיהו גרינהויז ני"ו מת"ת תורת אמת ב"ב**, שהקב"ה "לא נחם דרך ארץ פלישתים, כי קרובה היא, פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרים", אבל טענו תלמידי בחוכמתם שגם בחולשה יש דרגות.

ותפילת משה הועילה לאלו שהיו פחות חלשים שהם לא ישברו מהאכזבות ועדיין יישאר בהם התשוקה לצאת ממצרים ולעבוד את ה', ואדרבא מכל מכה הם התחזקו מגדלות כוח ה' ושליטתו בכל.

ויאמר למחר, ויאמר כדברך למען תדע כי אין כהשם אלוקיני

וכמו כן יש לתמוה מלשון משה שכביכול משה מציע שפרעה יבחן את כוחו העצום של משה עד כמה הוא מגדיל לעשות, וכי משה חיפש להתפאר??

וייתכן שהתשובה היא, כאמור קודם שכל מה שפעל משה עם פרעה משה התכוון שישפיע על עם ישראל, ורצון משה היה שפרעה ובעצם עם ישראל ידעו עד כמה כוחו של צדיק מנהיג הדור עצום ורב, ככה יאמינו בה' ובמשה עבדו.

והגזלות היא, שתפילת משה רבינו מהיום על מחר פעלה ועשתה רושם עצום, שאפילו פרעה הרשע הרגיש היום לאחר תפילת משה שאכן המכה תיפסק למחרת. וזה

פסוק זה נכתב לאחר מכת ערוב, שפרעה ביקש ממשה להעתיר עליו בתפילה שיפסק המכה, ואכן משה רבינו העתיר לה' שתיפסק המכה.

ורש"י מפרש "ויעתר" שמשה הרבה להתאמץ בתפילה, וצריך להבין אם אכן ארך זמן של כל מכה הוא שבוע, מדוע היה על משה להתאמץ בתפילה? וגם למה פרעה מבקש ממשה שירבה עליו בתפילה, וכי פרעה לא הבחין שמשך כל מכה הוא בדיוק שבוע?

ותלמידי היקר יהודה לוסטיג ני"ו מת"ת תורת אמת ב"ב רצה לתרץ שמשה רבינו התפלל על המכה הבאה שתנקום בפרעה בעוצמה.

או שנפרש שמשה רבינו התפלל שמכה זו שנקמה במצרים תרפא את נפשם של היהודים, כי כידוע הנקמה מרפאת את הצער והעינוי. **אבל** תירוץ נפלא זה, עדיין לא מתרץ מדוע פרעה ביקש ששמה יתפלל, וירבה ויתאמץ בתפילה?

וייתכן להוסיף על דבריו הנפלאים, שפרעה ביקש ששמה רבינו יתפלל שגם בעת שתיפסק המכה עדיין יהיה השפעת המכה עליו שלא יקשה לבו, ולהבדיל דוגמת מה שאנחנו מתפללים "ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, והכן לבבנו לאהבה וליראה את שמך" ועוד פסוקים כיוצא באלו

במדרש רבה דברים א' כג' על הפסוק במשלי יג' "תוחלת ממושכה מחלה לב", תוחלת ממושכה זה שעם ישראל ציפו והתאכזבו, ששמה הביא לפרעה 10 מכות, ובכל מכה ומכה היו היהודים בטוחים שפרעה ישלחם ממצרים, וזה לא קרה, וכגודל הציפיה כך גודל האכזבה.

ולפי זה לכאורה יוצא, שעם ישראל במכה הראשונה רובו או כולו רצו לצאת ממצרים ולהיות עבדי ה', רק בגלל האכזבות שלא נגאלו מיד במכה הראשונה והשניה וכו' הם התאכזבו ונשברו וליבם חלה כביכול כבר לא רצה לצאת ממצרים בכדי לא להתאכזב שוב מחדש.

ואולי לכן לפי הרמ"ע פאנו שהבאתי דבריו בפרשת שמות, יש חלק לעולם הבא לרשעים הללו מעם ישראל שמתו במכת חושך למרות שלא רצו לצאת ולעבוד את הקב"ה, כי בכל זאת בהתחלה הם רצו לצאת ממצרים ולעבוד את ה', ורק כשהתאכזבו הפסיקו לרצות לצאת ממצרים, ואז כבר לא רצו לעבוד את הקב"ה.

משה אומר לפרעה **התפאר עלי**, כביכול נסה את כוחי!! למתי אני יתפלל עליך שיסורו הצפרדעים, ופרעה עונה לו, למחר – **ופרש"י** שפרעה ביקש ששמה יתפלל היום שיסורו הצפרדעים לא מיד אלא למחרת, וזה מוכיח שזה לא מכישוף, כי כישוף פועל מיידית ולא לאחר זמן.

השאלה שנשאלת מהיכן ידע פרעה ששמה אכן התפלל היום והתפילה פעלה רק מחר, אולי היום משה לא אמר את הקוד של הכישוף שבו מסירים את הכישוף, ורק למחרת כשפרעה לא יראה, אז משה יאמר את הקוד ויסיר את הכישוף מיידית?

וטהר לבנו – וארא

וכאמור קודם, שמשה התפלל שפרעה יגיש דחף לעשות תשובה גם לאחר המכה, ואת כוח פעולת התפילה הזאת הרגיש פרעה מהיום שכן ירגיש מחר לאחר שהמכה תסור.

בבחינת יציאת צדיק מן המקום עושה רושם, ויש כאלו שמרגישים זאת, כך תפילת צדיק עושה רושם אפילו על רשעים וכל שכן על בינונים וצדיקים קטנים.

ואם פרעה מרגיש רגש עילאי לתשובה בכוחו של צדיק, דבר שאין לנו בהם השגה, כך ובעצם כל שכן עם ישראל עם קדושים מתעוררים לתשובה בכוחו של צדיק.

ויט אהרן את ידו במטהו וידך את עפר הארץ ותהי הכינים

והחולה נפטר רח"ל, וכי לא מגיע תודה לרופא על השקעתו העצומה והמוצלחת בניתוח המורכב שהצליח לבצעו.

ואכן זה בבחינת דק שבדק, כי העפר זה אינו דבר חי, וגם הרי יש במכה קידוש ה' עצום שמתגלה כוח ה' בעולם, ואם כן זה זכות לעפר שיתקדש שם שמים על ידו, וזה כדוגמת להעיר את האבא משנתו לטובת עסקה שהאבא מרוויח ממנה וחפץ בה.

אבל בכל זאת ה' רוצה ללמדנו שכוח הכרת הטוב הוא כה חשוב שלמרות כל הסיבות הטובות עדיין יש בזה גם היבט של פגיעה, הכאה, ולכן אם אפשר לעשות זאת על ידי אחר ודרכו להשיג את כל המטרות בלי שיהיה בזה נימת זלזול בהכרת הטוב, זה חשוב מאוד, אפילו כלפי דומם.

ואכן כך מצאנו בניתוח שאסור לבצע לאביו למרות שהוא מציל חיי אביו, כי חייב אדם אחר לעשות זאת בלי שיהיה איסור הוצאת דם לאב, ורק אם הבן הוא ממוחה גדול יותר ונחוץ שרק הבן יעשה זאת כי אין ברירה אז זה מותר.

ויישל כוח עצום, לתלמידי היקר חיים שפיאצקי נ"ו מת"ת תורת אמת שעזר לי מאוד בחידוש נפלא זה.

אמר אל אהרן קח מטך ונטה ידך על מימי מצרים - הכרת הטוב ליאור

שפת היאור, ולכן גם בתיה שבפשטות ידעה לשחות ביאר – ככתוב שבאה לרחוץ, לא היה לא אפשרות בשחיה להוציא את התיבה, כי התיבה הייתה במרכז הקנים מקום שא"א לשחוח בגלל הקנים.

ותלמידי היקר יצחק מרדכי זלושינסקי נ"ו מת"ת תורת אמת, בא במהלך מחודש, שבעצם אם התיבה הייתה רחוקה מדוע שלחה בתיה את ידה, אלא כי היה נדמה לה שזה במרחק קטן שביד רגילה היא תצליח להוציא את התיבה, אבל אז התיבה התרחקה ממנה.

ושוב היא התאמצה עוד קצת להשיט יותר את ידה ושוב התיבה התרחקה, כך מספר פעמים, ובמקום להתאכזב ולהתייאש היא המשיכה עד שלפתע הבחינה שידה התארכה בנס בגלל מאמצה למתוח ידה ולהגיע לתיבה.

וייתכן שלכן בתיה קיבלה אומץ לא רק להציל את הילד, אלא גם לגדלו באופן אישי בבית פרעה למרות הסיכון הגדול, כי ראתה שהקב"ה עשה לה נס עם הצלת משה רבינו בגופה ממש, לכן לא פחדה וגידלה אותו בגופה דהיינו בביתה בבית פרעה כבן ממש.

והבאתי אתכם אל הארץ ונתתי אותה לכם מורשה אני ה'

מגיל 20 בעת יציאת מצרים, הם ירשו את ארץ ישראל, אבל הם יורשים מכוח אביהם שהיה מיוצאי מצרים.

וכדברי הגמרא ב"ב קי"ז וכפירוש רשב"ם "כאלה" שהם בני עשרים, שלבני עשרים שנה ומעלה שיצאו ממצרים נתחלקה הארץ, אבל לא לאלו שיצאו פחותים מבני עשרים שנה.

כתב רש"י "אמור אל אהרן" - לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה לפי שהגין עליו כשהרג את המצרי ויטמנהו בחול, ולכן לקה על ידי אהרן.

אבל למעשה, התברר שהעפר לא הגן על משה רבינו, כי ממילא יום למחרת נודע הדבר לפרעה ע"י דתן ואבירם, ופרעה ניסה להרוג את משה בחרב ומשה ניצול וברח למשך שנים למדיין, ואם כן מה שייך הכרת הטוב לעפר שהתברר שלא הגן עליו?

וענה תלמידי היקר יהודה לוסטיג מת"ת תורת אמת, שעדיין מגיע הכרת הטוב לאדמה, כי מבחינתה הגינה על משה, ומה שבן בחירה הרשיע וסיכן את משה זה אינו מפחית מהכרת הטוב שצריך להשיב.

ודימה זאת לרופא שעשה ניתוח מורכב להצלת חיי חולה אנוש, ואכן הרופא הצליח בניתוח והציל את החולה, אבל אז לקה החולה בחיידק אלים המשתולל בבתי חולים,

כתב רש"י: אמור אל אהרן - לפי שהגין היאור על משה כשנשלך לתוכו לפיכך לא לקה על ידו לא בדם ולא בצפרדעים אלא לקה על ידי אהרן.

ונשאלת השאלה, הרי משה נשלח ליאור בתוך תיבה מוגנת ממים, והיא לא הייתה מונחת במקום של זרמים חזקים, אלא בתוך קני הסוף, ומה הגן עליו היאור? הרי בדרך הטבע הוא היה ניצול?

וייתכן שמרים הניחה את משה בין קני הסוף בשפת היאור ממש, ואכן שם קיים סכנה שמא התיבה תיסחף לעומק היאור בגלל זרמי המים, וכדברי המפרשים, לכן הקב"ה עשה נס שהזרמים רק דחפו את התיבה למרכז הקני סוף, וזה הגן על תיבת משה שלא יסחף לעומק ויסתכן בהתהפכות ובהתנפצות על הסלעים.

וקצת ראיה לדבר, שהרי בתיה באה להשיט את ידה לקחת את תיבת משה מהיאור, ואם היה זה בתחילת היאור מדוע היה צורך לבתיה שתתארך ידה בנס כפי שכתב רש"י, הרי כפי שמרים הניחה את התיבה בידה הרגילה כך גם בתיה תוציא את התיבה ביד רגילה, אלא שהיה נס והמים דחפו את תיבת משה לעומק הסוף שלא ממש על

שואל מרן ראש הישיבה זצ"ל, הרי יש כלל שהבטחה טובה של הקב"ה לעולם אינה מתבטלת, ואיך באמת כאן שקיבלו הבטחה ברורה להגיע לארץ ולקבל אותה ירושה, והרי מתו בלי להיכנס לארץ ולא קבלו אותה בירושה?

ונראה לתרץ שהקב"ה רימז כאן שיתכן שיתקיים "לכם" ואם לא זכו יתקיים "לכם לירושה", שהבנים הפחותים

וטהר לבנו – וארא

והך את עפר הארץ והיה לכינים בכל ארץ מצרים

הכינים היו קטנים, מה פתאום החרטומים ינסו ליצור כינים כאשר ישנו כלל ידוע שאין כישוף בפחות משעורה? אלא היות ובמכת כינים גודל הכינים היה ענק לפחות כמו ביצת תרנגולת, לכן סברו החרטומים שיש להם כוח ליצור כינים כאלו גם הם.

אבל החרטומים נכשלו, כי הכינים היו מורכבים מ2 ניסים, נס ראשון שהעפר הפך לכינה רגילה קטנה משעורה, ונס שני היה שהכינה הפכה לענקית, והיות והבסיס היה מגרגיר חול וכינה פחותה משעורה לכן לא הצליחו החרטומים ליצור כינים כאלו.

תלמידי היקר שמואל יהודה מת"ת תורת אמת ב"ב, הראני שבילקוט שמעוני רמז קפב' מובא שהקטן שבכינים שהיו במכת כינים במצרים היה בגודל של ביצת תרנגולת, ונפלאותי שהרי מרש"י משמע שמחמת שהכינים קטנים פחות משעורה לכן החרטומים לא יכלו ליצור גם הם כינים בכישוף, ומשמע שהיו קטנים כמו הכינים המצויים? וגם האם אפשר למצוא רמז מהפסוקים לחידוש זה על הכינים הענקיים?

ונראה, שהיות והחרטומים ניסו לעשות גם הם כינים ולא הצליחו, מזה אפשר להוכיח שהכינים היו ענקיים, כי אם

מה קרה לכינים בסיום המכה?

שגדולים הם מצפרדע רגילה, ואם התורה לא ציינה שהיה סירחון בסיום המכה סימן שהם לא מתו.

ולטעון שהם התפזרו בעולם כפי שבסיום מכת ערוב כל החיות התפזרו חזרה בעולם, זה לא נראה, בפרט לדברי המדרש שהכינים היו ענקיות, ואם כן היו צריכים לראות בהמשך הדורות כינים גדולים כמותם? אלא, היות ומעפר באו לכן לעפר שבו.

תלמידי היקר ראובן גולדנר נ"ו מת"ת תורת אמת ב"ב, שאל בשיעור האם הכינים בסיום המכה חזרו להיות עפר או שנשארו כינים אלא שמתו או התפזרו?

ויתכן, שהיות והיו כינים בעובי של אמה באדמת מצרים, אם אכן הכינים מתו בסיום המכה, היה אמור להיות סירחון כמו במכת צפרדעים לאחר שמתו, ובפרט לדברי המדרש הקודמים שהיו גדולים בגודל ביצה ויותר

ויסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר אחד

ואכן הם לא הפכו לחול ועפר, כי יותר נס לראות בעל חיים שהיה מת מתעופף חי או אפילו מת ברוח עזה ברצון בורא עולם שבידו הכל!!

אבל לאחר דקדוק בלשונו הטהור של רש"י, שכתב שלא מתו כמו הצפרדעים, משמע שאכן אף חיה לא מתה וכולם נשארו לחיות והסתלקו כולם ולכן לא נשאר אף חיה.

ואם הדיוק נכון, אם כן יתכן שהנס היה שאכן כל גיבורי מצרים לא הצליחו בכל 7 ימי המכה להרוג אפילו חיה אחת, כי לא היה להם פנאי לחשוב ולתכנן ולהגיב נגד חיה כי מיד הותקפו מחיות אחרות.

וזה מתאים מידה כנגד מידה, שהמצרים העבידו את ישראל בפרך בקושי השעבוד, עד שעם ישראל לא הצליחו לשמוע לדברי משה שבישרם ב4 לשונות של גאולה, מקוצר רוח ומעבודה קשה.

כתב רש"י ויסר הערב - ולא מתו כמו שמתו הצפרדעים שאם מתו יהיה להם הנאה בעורותם:

ותמה תלמידי היקר שלמה שדרון נ"ו מת"ת תורת אמת ב"ב, וכי לא מת אפילו חיה אחת בשבוע של המכה? וכי מכל גיבורי מצרים לא היה גיבור אחד שהצליח להרוג נחש או עקרב לפחות? ואם כן איך לא נשאר אפילו חיה אחת, והאם מאותה חיה שהצליחו הגיבורים להרוג זכו בעורה היפה? אבל בפסוק מפורש שלא נותר אפילו אחד!!

והאם נצטרך לפרש שהיה נס שגם חיה שהומתה ואפילו הופשטה, חזרה לחיות וחזרה לעורה המופשט ויצאה ממצרים, **ותלמידי היקר שמואל לוי נ"ו** טען שמצאנו כדומה לזה במכת ארבה, שאפילו הארבה שתפסו המצרים והכינו מהם שימורים בחביות, בסיום המכה הם התעופפו עד אחד ולא נשארו במצרים.

הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאר ונהפכו לדם

ואולי כי אפשר לדחות, שכאן זה לא מדין שליחות, אלא כדברי האבן עזרא שמשה ואהרן היו **שותפים** בעשיית כל המכות, ולכן היה כוחם ויכולתם לעשות את המכות כרצונם. **והחברותא הרב אלדר נתנזון שליט"א**, רימז בדרך דרש "אנכי" = אהרן נביא כמו ידי.

ואין כאן שינוי מדברי ה', כי עוד קודם המכות ה' קבע ששניהם שווים בכל המכות, **ככתוב בפרק ו' יג' "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים"**.

הקשה **תלמידי היקר דוד יהודה לייב כהן נ"ו מת"ת תורת אמת ב"ב**, הרי **בפסוק יט'** מפורש שאהרן הכה ואיך כתוב כאן שה' מצווה את משה שיודיע לפרעה שהוא משה יכה במטה אשר בידו?

ויתכן, שהיות ואהרן היה שליח של משה לכן זה נחשב כמו שמושה עשה זאת, ואכן מצאתי **ברוקח** שענה כן, אך קשה שא"כ למה **הגמרא בקידושין מא'** לא מביאה מקור מכאן לדין ששליח של אדם כמותו, שזה לכאורה מפורש ממש יותר מהדיוקים שמביאה שם הגמרא עיי"ש?

ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס

שהתחתן עם אלישבע אחות נחשון שמסר נפשו וקפץ לים סוף כציווי ה' עוד קודם שנקרע הים.

כי היה בנחשון אש קודש למסור נפש על דברי ה', **והקפיצה לים הייתה רק הוכחה למהות חייו**, ולכן אהרן בחר להתחתן במשפחה מצויינת זו, ואכן מכאן לומדים שהרוצה לישא אשה יבדוק באחיה – רש"י.

כתב רש"י: מבנות פוטיאל - מזרע יתרו שפטם עגלים לע"א. ומזרע יוסף שפטם ביצרו (**ב"ב קט**): ונשאל השאלה האם זה שבח או גנאי על יתרו שפיטם עגלים לע"א?

ובפשטות משמע שזה שבח למשפחה, שלכן בחר אלעזר להתחתן עם זרע יתרו, וזה בעצם **כדרכי אביו אהרן**

וטהר לבנו – וארא

הראיתם בן פוטי זה שפיטס אבי אמו עגלים לעבודה זרה, בא והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן.

ולכאורה קשה, שהרי מה שהיה יתרו כומר אדוק בע"ז ועזב הכל למען האמת, זה מעלה ושבח ולא ביוזון, אז במה ביישו השבטים את פנחס על שהיה מזרע יתרו?

אלא השבטים ביוזו את פנחס על קנאותו, שטענו לו מאיפה הביטחון העצמי שלך שתישאר צדיק כל חיך הרי טמון בך שורשים של עבירות מיתרו קודם גיירותו ולא מספיק שעכשיו אתה צדיק אתה חייב להישאר צדיק עד סוף חיך כשאתה מקנא בקנאות לצער יהודי אחר,

וכפי שהוכחתי זאת בפרשת פנחס, **מיהוא שלמרות שהרג את אחאב על פי ציווי מפורש מה'**, בכל זאת כיון שהוא יהוא הפסיק ללכת בתורת ה' וגם הוא התקלקל בהמשך חייו וחטא כחטאי ירבעם בן נבט, **לכן נחשבו לו הדמים ששפך לרצח דם נקי, ונענש על מה שפעל בציווי ה'!!! – הושע פרק א' במצודת דוד.**

עד שהקב"ה בעצמו העיד עליו – על פנחס שהקב"ה נתן לו **"בריתי שלום"**, שהוא יהיה צדיק לנצח, ואכן הוא הפך למלאך בסוף חייו בעולם הזה, להורות שחי כבר כמלאך עוד בימי חייו בעולם הזה.

לכן גם אם אתה קנאי וגם אם אתה פועל בקנאות במדויק אך ורק על פי הוראת רבך המפורשת, וכל כוונתך אך ורק לשם שמים בלבד, זכור שבכל זאת ציערת יהודי, ולצער יהודי אפילו רשע על פי ציווי רבך או אפילו ציווי ה', עדיין זה ממש לא פשוט בכלל, ואין לך מושג לאיזה מקום נכנסת, תסבוכת של ממש.

כי צער של יהודי הוא צער מסוכן ביותר, כי החשבון פתוח לכל חיך, כי רק אם כל חיך תישאר צדיק ולא תחטא כמו אלו שפגעת בהם, אזי הקנאות היא קדושה ולשם שמים ותקבל עליהם שכר, אבל אם תיחלש ותתקרר בהמשך חיך דע לך שה' יעניש אותך על כל צער וביזיון שציערת או בזית יהודי אפילו רשע גמור. וזה מצוי למשל שאחד שמבזה יהודי בגלל איפון וכו' ובסוף גם הקנאי קנה מכשיר איפון וכדו', לכן זהירות עצומה מקנאות.

ותודתי נתונה לתלמידי היקרים דוד יהודה לייב כהן ויעקב אייגר ני"ו, שבזכותם הגעתי למאמר נפלא זה.

גאולה במידת הרחמים מושלמת בזכות משה - מידת הרחמים עלינו התגלגלי

ואולי בעת צערם של ישראל טען משה, שמידת הרחמים מושלמת אינה מתקיימת כשיהודים בוכים ומתייסרים למרות שזה לטובתם.

וכמו כן לפני קריעת ים סוף משה רבה בתפילה וצעקה לה' על צערם ופחדם של עם ישראל מהמצרים, ולכאורה מה פשר תפילת משה הרי הקב"ה גילה לו לפני זה שיש כאן הטעיה למצרים שיבואו לרדוף אחר בני ישראל בכדי לנקום בהם, ומה מקום יש לו להרבות בתפילה ובצעקה? **אלא** כשמשה רבינו לבס של ישראל רואה את עם ישראל סובל, לבו מלא הרגש בוכה ומצטער על עם ישראל, למרות שבלבו ידע שהכל לטובה.

ואכן דוגמא לכך מצאנו שיצחק בכה על צערו של יעקב, שיצחק ידע את האמת שיוסף חי ובקרוב יהא מלך במצרים, רק בכה על צער בנו יעקב שמתייסר ואינו יודע את האמת הטובה והנפלאה הנסתרת מפניו.

ואכן, בזכות טענת משה, זכינו שבכל שנת המכות או לפחות בחציו השני, עם ישראל כבר לא היה משועבד לעבודת פרעה, ואכן הם השתחררו במידת הרחמים, ולא במידת הדין, וזה התבטא כפי שמשה רבינו טען ברגשו הטהור, שלמרות שקושי השעבוד היה לטובת עם ישראל, עדיין זה נראה כמידת הדין, כי עם ישראל כרגע סובל ולא מודע לטובה היוצאת מזה.

ולכן עם ישראל יצאו ממצרים כשהם במידת הרחמים, שאפילו המצרים שקצו מחייהם בראותם יהודי, קצת לפני

ולפי זה שאלעזר התחתן עם בת מיוחסת לטובה, משמע מרשי"י שהשבח הגדול הוא מזרע יתרו שהזכיר תחילה, יותר משבח של זרע יוסף שהזכיר רש"י בסוף.

דהיינו שיתרו שחיפש את האמת והסכים לוותר על תפקיד ראש הכמרים לע"ז ששימש את הע"ז בשמחה ובאדיקות שפיטס עגלים לעבודה זרה, וויתר על מעמדו מרצונו כי חיפש את האמת הצרופה.

ועזב את השקר למרות שעדיין לא גילה את האמת, ולא התפתה להישאר בתפקיד כהן מדיין עד שיגלה את האמת, ובכל זמן החיפוש הוא סבל מהצקות ורדיפות ובושות, כאשר אפילו לא נלחם על האמת הצרופה, רק סבל לא לחיות בקשר!! גם בלי הסיפוק שהוא לפחות חי בדרך האמת!!!

וזו מעלה עצומה, עד כדי כך שיתכן שמעלה זו היא יותר ממעלה של יוסף שהתגבר על יצרו שלא להכשל בדבר שבערווה, ויותר משמירת העיניים והקדושה העצומה של יוסף, ולי"ע.

אומנם לפי זה קשה שהרי בפרשת פנחס כתב רש"י, מהגמרא סנהדרין פ"ב, סוטה מ"ב שהשבטים ביוזו את פנחס,

לכן גם אם אתה קנאי וגם אם אתה פועל בקנאות במדויק אך ורק על פי הוראת רבך המפורשת, וכל כוונתך אך ורק לשם שמים בלבד, זכור שבכל זאת ציערת יהודי, ולצער יהודי אפילו רשע על פי ציווי רבך או אפילו ציווי ה', עדיין זה ממש לא פשוט בכלל, ואין לך מושג לאיזה מקום נכנסת, תסבוכת של ממש.

כי צער של יהודי הוא צער מסוכן ביותר, כי החשבון פתוח לכל חיך, כי רק אם כל חיך תישאר צדיק ולא תחטא כמו אלו שפגעת בהם, אזי הקנאות היא קדושה ולשם שמים ותקבל עליהם שכר, אבל אם תיחלש ותתקרר בהמשך חיך דע לך שה' יעניש אותך על כל צער וביזיון שציערת או בזית יהודי אפילו רשע גמור. וזה מצוי למשל שאחד שמבזה יהודי בגלל איפון וכו' ובסוף גם הקנאי קנה מכשיר איפון וכדו', לכן זהירות עצומה מקנאות.

ותודתי נתונה לתלמידי היקרים דוד יהודה לייב כהן ויעקב אייגר ני"ו, שבזכותם הגעתי למאמר נפלא זה.

גאולה במידת הרחמים מושלמת בזכות משה - מידת הרחמים עלינו התגלגלי

כתוב במדרש רבה וג' רבי יהודה אמר כך אמר משה בשעה שאמרת לי לך ואשלחך אל פרעה **במדת רחמים אמרת לי שאתה עתיד לגואלן**, שמא עד שבאתי **נהפכה למדת הדין**, - שנהיה קושי השעבוד, אמר לו הקב"ה **אני ה' במדת רחמים אני עומד**, לכן כתוב **"ויאמר אליו אני ה'".**

ולפי זה מובנים דברי המדרש **הקודמים** א' ב' שמידת הדין רצתה להרוג את משה על שהרהר אחרי מידותיו של ה' על קושי השעבוד, כי ה' **גילה לו מראש שהוא עתיד לחזק את לבו של פרעה**, בכדי להענישו בדין על אשר **העבידם בעבודה קשה**, ולכן כתוב **"וידבר אלקים אל משה".**

ולפי שנסתכל הקב"ה שבשביל צער ישראל דבר כן חזר ונהג **עמו במדת רחמים** ולכן כתוב **"ויאמר אליו אני ה'".**

ונעצם משה רבינו היה צריך להקשות על הקב"ה עוד כשהקב"ה גילה לו על קושי השעבוד, איך יתכן תוכנית זו כאשר הקב"ה הבטיח שעם ישראל יגאל במידת הרחמים, והרי קושי השעבוד זה מידת הדין ולא מידת הרחמים??

וייתכן שמשה רבינו בשעת הנבואה הבין שאין כאן סתירה בין הנבואות, כי קושי השעבוד התבררה כמידת הרחמים, כי היא גרמה שהצטמצם שנות הגלות מ400 שנים לפחות מחצי שנים של שעבוד.

אבל כשראה משה את כאבם של ישראל הבוכים מקושי השעבוד, לבו לב של ישראל קרס בקרבו, איך אפשר לראות יהודי שסובל עכ"כ!! כי הרגש על צערם של ישראל בער בקרבו, גם אם בשכל הכל היה מובן.

וטהר לבנו – וארא

לרדת באזיקים ובשלשלאות ברזל, הם ירדו בכבוד גדול מאוד, כך גם בעת יציאתם יצאו ביד רמה, מתוך שמחה ובמידת הרחמים מוחשית שלא סבלו מהמצרים, והמצרים כיבדו אותם מאוד מאוד.

יציאת מצרים נשאו היהודים חן בעיניהם עד כדי כך שהסכימו בשמחה להשאיל להם כלי כסף וכלי זהב.

ואכן כפי שנגזר לעם ישראל לרדת לגלות מצרים, וכתוב במדרש שהקב"ה ברחמיו ריפד להם את הירידה במקום

ונזכה גם אנו לגאולה הקרובה שתהיה במידת הרחמים מושלמת, שלא נסבול בחשבונות שזה לטובתינו, אלא שכל תקופת הגאולה נזכה למידת הרחמים, לשלוות הנפש ולשמחת חיים, ונקבל פני משיח מתוך שלוות הנפש ולא מתוך צעקת קושי השעבוד, כנבואה שאמר מיכה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות – מיכה ז' בקרוב ממש אמן ואמן.

ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין

עד"ש באח"ב, ולפי זה יהיה פירוש הכתוב **ראה והסתכל במטה** אשר שמת בידיך, **שכל המופתים שבו** – (במטה) תעשה לפני פרעה.

והקשה תלמידי היקר יוסי מאיר נ"ו מת"ת תורת אמת **בני ברק** שאם כן איך יתכן שמטה אהרן שבלע מקלות טומאה של המכשפים בסוף שכן בין מטות הנשיאים בקודש הקדשים למשמרת!!?

וייתכן שהסרת מחלוקת בעם ישראל וחיזוק אחדות עם ישראל זה קודש הקדשים!!!

כפי שכתוב **בבעל הטורים** בפרשת יתרו על הפסוק **"ביום הזה באו מדבר סיני"** שעל היום הזה שהוא ר"ח סיון, דיבר הקב"ה עם משה בסנה, ואמר לו **"תעבדון את האלוקים על ההר הזה"**.

והסיבה היא **כדברי רש"י**, **שעם** ישראל היו **כאיש אחד בלב אחד** דווקא ביום שהגיעו למדבר סיני, אבל בשאר מקומות ותחנות שעשו במדבר הייתה ביניהם מחלוקת.

ולכן יום האחדות של עם ישראל זה יום העבודה למרות שבו סיון היה קבלת התורה!! כי אחדות עם ישראל היא עבודת אלוקים עצומה ביותר.

בפשטות הכוונה שאהרן יקח את המקל שלו ואת זה ישליך לפני פרעה שיהיה לתנין, ונשאלת השאלת מדוע משה לא נצטווה שיקח את המטה שלו, שהרי הקב"ה אמר למשה פרק ז' יז' **"ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האותות"**:

ובפרט שהקב"ה כשנתן למשה את הסימנים אמר לו לזרוק את המטה שלו ויהיה לנחש, וזה היה לפני שנפגש עם אהרן?

ואולי היות ומטה אהרן בלע את מטות כל המכשפים שהיו מלאים טומאה לכן הקב"ה ציווה את משה שלפני פרעה יזרוק את מטה אהרן וכך מטה משה לא יקבל טומאה בתוכו.

(אומנם) בחלק מהמכות אהרן היכה כי למשה היה הכרת הטוב לא להכות את הנלוס ואת הארץ, ולכן בפשטות אהרן היכה במטהו ולא במטה של משה)

וייתכן עוד שכשם שאהרן קיבל כוח ממשה כשליחו, כך מטה אהרן קיבל כוח ממטה משה שהיה חקוק בו כל המכות שיעשו בו, ועיי' **רמב"ן** ד' נא' שכתב מהו **"כל המופתים אשר שמת בידיך"**, הרי משה לא עשה את כל המכות? אלא זה המטה שהיו כתובים עליו נוטריקון דצ"ך

מהיכן הענווה העצומה של משה רבינו

שיש חילול ה' אין חולקין **כבוד לרב** – ודווקא בגלל שעמרם היה גדול הדור וממנו לומדים עם ישראל איך לנהוג לכן זה חילול ה' שפרש מאשה וגזר גרוע יותר מפרעה), וגם עמרם במקום להקשיב לידתו הקטנה היה אמור לגעור בה **וכי מה לילדה קטנה בת 3 בענייני אישות**.

ובכל זאת שמע אביה את דבריה ואת מוסרה הנוקב, ובלי ספק זה נובע מתוך ענווה אמיתית בלי שמש כבוד עצמי!! ומתוך ענווה זו נולד משה רבינו, כי עמרם הקשיב למרים בתו הקטנה והחזיר את יוכבד לו לאשה, ונולד להם משה רבינו העניו מבטן ומלידה.

ונלמד מזה עד כמה פעולות משפיעות לדורות הבאים, ועד כמה מידות טובות של ההורים משריש כוח של מידות טובות בדורות הבאים.

בסיום מכת צפרדעים - רק ביאור תשארנה

נשאר לחיות אם כן אין מסירות נפש רק לצפרדעים הראשונים שנכנסו שלא ידעו שהם לא ימותו, אלא יתכן שכל הצפרדעים נשרפו בתנור ונמרחו כגיל ירוק על המאכלים או נתערבו ונאפו בתוך המאכלים.

ואכן המצרים מתוך רעב אכלו את המאכלים עם הצפרדעים שנמרחו ושהתערבו בהם, ובנס מיוחד מיציאות גופם של המצרים יצאו הצפרדעים השרופים והטחונים והפכו חזרה לצפרדע שלימה והם אלו שחזרו ליאור, וזה שימש לעם ישראל.

בתחילת הפרשה הרחבתי בעבודת משה רבינו שיהיה עניו מכל האדם, ובס"ד חשבתי שאת הענווה המיוחדת משה רבינו קיבל מאביו גדול הדור עמרם.

וכפי שכתבתי בפרשת שמות שלמרות גילו ולמרות גדלותו הסכים עמרם לקבל מוסר נוקב הנשמע כחוצפה שהוא גוזר גזירות גרועות יותר מפרעה, ככה קבעה ולא רק שאלה על ההנהגה, ובפרט שבהלכה כתוב שאם רואה אביו עובר על דברי תורה לא יאמר לו עברת על דברי תורה אלא בעדינות ישאל אותו מה כתוב בתורה בעניין זה, וכאן היא תוקפת את אביה ומאשימה אותו!!! (ואולי מותר לה כי במקום

שאל תלמידי היקר יהודה לוסיג נ"ו הלא כתוב שהמצרים אספו חמרים חמרים – דהיינו ערימות של צפרדעים מתים, ואם כן איזה צפרדעים נשאר לחיות ביאור?

ותירץ תלמידי היקר יעקב אייגר נ"ו שאולי מה שכתוב ביאור תשארנה נכתב על הצפרדעים שנכנסו במסירות לתנורים ככתוב בתורה, ובגלל שמסרו נפשם דווקא הם חזרו לתחייה.

וייתכן להוסיף, שיתכן שהצפרדעים שנכנסו לתנור לא נשאר לחיות למרות חום התנור אלא מתו, כי אם הם

וטהר לבנו – וארא

העתירו בעדי – פרעה מבקש שירבו עליו תפילות לה'!!!

שכוחו גדול מכוח החרטומים, כי הוא בא בשם ה' והם בכישוף, וממילא מה שעשו החרטומים במכת דם שהפכו מים לדם היה על פרעה להבין שכוחם מכוח כישוף ואילו כוח מכת דם שעשה משה הוא מכוח אלוקים בפרט לפי ההסבר שליהודים אותו דג שהיה מת למצרי והסריח את היאור, ליהודי היה הדג חי שחי במים נקיים בלי סירחון.

ועל התעלמות מהתעוררות תשובה מיוחדת מאת ה', על זה יש לצעוק ולבכות מרה ולהעתיר ולהרבות בתפילות לה' שישלח על החוצפה ועזות הפנים, ושיקבל מעתה את תשובתו למרות החוצפה והאיחור.

והיות ומשה ראה שפרעה מבין שחטא ושעליו לחזור בתשובה, לכן משה רצה להוכיח לפרעה את כוח העצום של הקב"ה שברגע משתלט על השכל וברגע הופך אדם למשוגע, ולכן משה שאל את פרעה למתי תרצה שאתפלל שיסורו הצפרדעים, ופרעה במקום לענות בשכל הישר **"היום"**!! הרגע!! תכף ומיד!! במקום זה ענה בשטות **"למחר"** כי ה' לקח מפרעה לרגע את שכל הישר ועשהו כמשוגע.

ועל זה ענה לו משה **"ויואמר כדברך, למען תדע כי אין כה' אלקינו"**, שמהתשובה שלך פרעה תראה שה' שולט בעולם כי הוא השתלט לך על השכל וענית לי תשובה טיפשית **"למחר"**!! ובזה רימוז משה לפרעה על עיקר הנס בקריעת ים סוף כדברי הרמב"ן שפרעה וחילו יכנסו כמשוגעים לתוך הים למרות שאין סיכוי שה' ישאיר להם נס שעשה להצלת עם ישראל.

ובפשטות יתכן שפרעה בעוצמת לבו הסכים ליום סבל נוסף העיקר לדעת לעומק את הכוח שמתמודד מולו, כפי שאומרים **"דע את האויב"**.

כבד לב פרעה – לא לשבור טבע אלא לנווטו לטובה ולא לרעה

ומצד שני שלא נחשוב שזה לא הוגן שה' העמיד את פרעה שהיה לו לב כבד בטבעו להיכנע בגלל המכות, הרי ה' ידע שטבעו של פרעה עוצמתי ועקשן, כי אותו לב קשה ועוצמתי שהיה בטבעו של פרעה, אותו לב היה עקשן ועוצמתי בתחילת הגזירות שהתמודד בעוצמה אדירה מול כל העם המצרי וסירב לגזור גזרות על עם ישראל, כי טען שזה כפיות טובה, וכשאימו שיפטרו אותו הסכים ובמשך 3 חודשים הוא לא מלך על מצרים וכפי שהארכתי בפרשת שמות בעניין.

וככה נלמד גם לעצמנו, שלא נשבור את טבענו, כי לשבור טבע זה כמעט בלתי אפשרי, כי ברגע שבתל הפחד הטבע יחזור למקומו, אלא שנצל את טבענו במקום רעה נשתמש בטבענו טובה.

ואכן על פרעה העוצמתי היה לחזור לעוצמה שהלך נגד עמו לטובת עם ישראל, וגם במכות היה עליו להתבונן ולא רק לפחד ולחזור בתשובה מתוך פחד, ואם היה מחליט בהבנתו שטעה ועליו לחזור לדרכו הראשונה להטיב לעם ישראל נגד כל מצרים, כי היה מבין שה' שולט בעולם ועליו לשמוע לבורא עולם בכל העוצמה שיש בטבעו, אזי היה מתקן דרכו ומנצל את טבעו לטובה ולא לרעה.

למה במכת כינים אין התראה לפרעה – מבחן התוצאה!!!

טובה, אלא אם אפשר להגיע לתוצאה הטובה בלי נקמות ועונשים, עדיף!! והדברים בדוקים ומנוסים, וכבוד זה שטויות, נקמה ועונש לא מגן על הכבוד שלך!! האיפוק והסבלנות הרבה יותר מכבדים אותך באמת!!

כתב רש"י העתירו הכוונה ריבוי תפילה, וצריך להבין מה ראה פרעה צורך לבקש ממה בסוף מכת צפרדעים ריבוי תפילה עליו?

כמו כן מדוע ביום השישי למכה אז משה שאל אותו למתי אני יבקש מה' שיסיר ממך את המכה, ונשאלת השאלה ומה היה קורה אם פרעה היה אומר היום תתפלל שתיפסק המכה היום תכף ומיד, והרי אם כך המכה תהיה רק 6 ימים ולא שבוע כבכל מכה, (מלבד חושך שהיה 6 ימים והושלם היום השביעי לפני קריעת ים סוף מהטעם שאכתוב בלי"נ בס"ד בפרשת בשלח)?

ובפשטות אפשר לתרץ שלכן משה התחכם לאתגר את פרעה שינסה אותו ושיבדוק האם תפילת משה עכשיו תפעל שמחר יפסקו הצפרדעים (וכפי שכתבתי קודם בעניין זה שפרעה הרגיש שהתפילה של משה אכן פעלה).

ואומנם איך יתכן שפרעה יסכים שהוא ועמו יסבלו עוד יום של יסורים מחרידים אלו?!

ולכן נראה לתרץ שהיות ופרעה במכת דם התעלם לגמרי ככתוב **"ויפן פרעה ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת"**, וזה היה חוצפה מחרידה איך התעלם מהתעוררות תשובה, בפרט אם נפרש שהכוונה **"גם לזאת"** – שהיה עליו להיפנות לצרכיו בביתו במקום בהשכמת הבוקר ביאור שלא ידעו בני אדם שהוא נצרך לנקבו כי היאור הסריח, ובזה התגלה קלונו ששיקר שהוא אלוהים שאינו צריך לנקבו, ובכל זאת פרעה מתעלם ולא קורא למשה ומבקש ממנו סליחה ולא הבטיח שישלח את העם.

וגם לפרש"י שגם לזאת הכוונה למכת דם וגם למטה אהרן שבלע את מקלות כל החרטומים כשהוא מקל, ובזה הוכיח

כתב רש"י ש"כבד" הכתוב כאן זה לא כאחד מבנייני הפועל אלא **שם עצם**, דהיינו לא שפרעה הכביד את לבו אלא שלבו של פרעה **"כבד" קשה**, ובעצם זה לב של אדם עוצמתי שלא נבהל ממצבים קשים ומסוגל לעמוד בלחץ קשה ולא להתקפל בקלות.

ובעצם כל הטיפול המתמשך בפרעה למרות שהקב"ה יודע שפרעה לא יחזור בתשובה למרות כל ה10 מכות, וכך אמר ה' למשה עוד קודם המכות שפרעה לא יוציא את ישראל למרות המכות רק לאחר מכת בכורות, ואם כן מה המטרה לכל המשחקים כביכול שבחלק מהמכות פרעה מתחרט ומבקש סליחה ומבטיח שהוא יתקן מעשיו וישלח את בני ישראל??!

והתשובה היא, כי אצל כל אחד מאיתנו יש פרעה קטן בלב, שגם הוא מבטיח לתקן דרכיו, וכשירד הלחץ הוא חוזר לסורו, וכפי שאנחנו צוחקים על פרעה, כך עלינו לצחוק עלינו שאנחנו פועלים בדיוק כמו פרעה.

והקב"ה בסיפור עם פרעה בכל תגובותיו במכות, רוצה ללמד אותנו כי ככה היצר מתנהג עמנו, ועלינו לצאת ממצרים ולהעיק את פרעה שיושב על פתחי לבנו, ולא נמתין למכה העשירית רח"ל.

ויתכן שהיות והתוצאה הייתה מושלמת יותר מכל ההתראות, שלבד החרטומים אומרים לפרעה **"אצבע אלוקים היא"**!! ואכן בחינוך גם לא תמיד חייבים להעניש ובעצם לנקום ולא תמיד אכן מגיעים על ידי זה לתוצאה

וטהר לבנו – וארא

וידבר – דבר ה' עמו (עם משה) קשות

אל פרעה", אמר לו הקב"ה "אני הכתבתי עליך שאתה עניי ואתה מקפיד על דברי באותה שעה בקשה מדת הדין לפגוע בו", ולפי שנסתכל ה' שבשביל צער ישראל דבר כן אולי בבחינת נבחינת ואיככה ראיתי באובדן מולדתי, לכן לא פגעה בו מידת הדין. חזר ונהג עמו במדת רחמים ולכן כתוב "ויאמר אליו אני ה'".

ולפי זה מה שמשא חי כי לא נפגע באופן פרטי, ואם כן אין צריך לפייסו באופן פרטי ולכן יש לדייק מהמילה תראה לעונש כביכול.

ובאמת זה לא עונש, כי אם משה רבינו מסר נפשו לדבר קשה כלפי הקב"ה עבור עם ישראל, היא הנותנת שיגן על עם ישראל ושימות במדבר יחד עם דור דעה, וביחד יקום ויקימם ויכנסם לארץ ישראל לעתיד לבוא.

ביקשה מידת הדין לפגוע בו, במשה

לחוצפה נגד ה' חלילה, ופשוט שעל חוצפה נגד בורא עולם אין צריך להזהיר כי פשוט הוא ביותר.

ובאמור, ה' מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, דק מן הדק, למרות שלאדם מהשורה זה נראה כמצווה מושלמת, עדיין ה' שולף חוט דק של שבריר דק מן הדק מתוך אחוזון בודד של לא לשם שמים מתוך כמעט 100 אחוז של לשם שמים,

אבל היות ועיקר טענתו היה אך ורק להגנת עם ישראל, בבחינת איככה ראיתי באובדן מולדתי, לכן בסופו של דבר משה לא נענש.

ואולי משה כאנוס הוא, כי התקיים בו העושה יהולל חכם, עושה שעשקו אותו דתן ואבירם, יהולל חכם - עירבבו אותו "ויאבד את לב מתנה" וכי תעלה על דעתך שהיה משה מתאבד?

אלא הם – דתן ואבירם שהקניטוהו ואמרו לו "ירא ה' עליכם וישפוט", ואף הוא מקפיד ואומר "ומאז באתי אל פרעה",

ואולי היות והקב"ה התחייב למשה שאין לו לחשוש מדתן ואבירם כשאמר לו ללכת למצרים כי מתו האנשים שמבקשים נפשך, לכן הקב"ה לא החשיב כלל את פגיעת משה ודיבורו הקשה עקב פגיעתו ויל"ע.

ויקה אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון – כתב רש"י שמכאן למדו שהנושא אשה יבדוק באחיה שרוב הבנים דומים לאחי האם. – ומה אם שידוך שיש בו צד של חשש כבד של רוע??

אלא אכן אלעזר בדק יסודי וכראוי, ובדק שהיות שמצד אחד יש את יוסף שהוא צדיק מבטן ומילה שיא שלימות היסוד שעמד בכל הניסיונות - פיטפט ביצרו, לכן גם הצד השני של בעל תשובה שחלק מחייו היה מפטם עגלים לעבודה זרה, לא יהווה סיכון לצאצאים שמא יחזרו לנעורי זקנם שפיטם עגלים וכפי שטעו אלו שצחקו על פנחס.

וזאת מחמת שהשילוב של צד יוסף הצדיק המושלם שתמיד ניצח את יצרו וביחד עם כוח התשובה של יתרו זה כמו 3/4 והרוב העוצמתי ביותר מנצח שהבנים יהיו צדיקים גמורים ולא יפלו חלילה על צד המועט של זקנם קודם התשובה, ויל"ע.

ואולי ההבטחה לפנחס שה' נתן לו בריתי שלום, טמון בזה הבטחת ה' שמזרע יתרו לא יהיה שום השפעה שלילית מחייו קודם שהתגייר, ויל"ע.

ולא שמעו אל משה

ועם ישראל היו מאמינים בני מאמינים לולי קוצר הרוח והעבודה הקשה היו מקשיבים ומאמינים למשה. מלבד דתן ואבירם היחידים שצעקו על משה רבינו.

ולכן דווקא במצב זה זכו 4 לשונות של גאולה, נכון עכשיו הם לא הצליחו לשמוע את 4 לשונות של גאולה מחמת קוצר רוח ומחמת העבודה הקשה, אבל בגלל מצבם עכשיו הם זכו 4 לשונות של גאולה, ועד היום חוגגים בפסח את 4 לשונות של גאולה מה שאז לא יכלו לשמוע אבל הם זרעו בצדקותם את 4 לשונות של הגאולה.

ובעצם נראה שמשא נענש על כך, כפי שדרש רש"י ע"פ המדרש רבה סוף שמות, עתה תראה ולא במלחמות לא מלכים; ובמפרשי המדרש מבואר שמדייקים גם לשלילי, כי מספיק שיהיה כתוב עתה אעשה לפרעה בלי המילה תראה.

אבל קשה שהרי משה כביכול נפגע באופן אישי למה זה שלחתני? ולכן הקב"ה ענה לו בפרטי כביכול בכדי לפייסו.

והתשובה לכך שמובא במדרש רבה ו' ב' שמבואר ממש בדומה לדברי, וזה לשון המדרש "אר"י בר סימון "כי העושה יהולל חכם" זה משה, עושה שעשקו אותו דתן ואבירם, יהולל חכם - עירבבו אותו "ויאבד את לב מתנה" וכי תעלה על דעתך שהיה משה מתאבד? אלא הם – דתן ואבירם שהקניטוהו ואמרו לו "ירא ה' עליכם וישפוט", ואף הוא מקפיד ואומר "ומאז באתי

הקשה תלמידי היקר יעקב משה חורוהינסקי נ"ו שהרי אין עונשין אלא א"כ מזהירין, ולמה משה נענש בצרעת כשדיבר לשון הרע על עם ישראל שטען שאולי עם ישראל לא יאמינו שהוא שליח ה'? ועל שאלתו המצוינת עניתי בפרשת שמות.

ושאלה זו קשה גם מדוע ביקשה מידת הדין לפגוע במשה רבינו על פגם בענווה הרי אין עונשין אלא אם כן מזהירים?

ואפילו אם נאמר שמשא למד את התורה קודם עדיין לא הוזהר על הענווה, למרות שכתוב שמשא העניי מכל האדם, וגם צריך לעיין האם במשמעות שהכתבתי עליך האם משמע שמשא עדיין לא ראה זאת?!

והתשובה היא כפי שכתבתי בתחילת הפרשה, שיתכן שמשא צודק בטענתו רק על כמעט 100 אחוז שבא להגן על עם ישראל, אבל הקדוש ברוך הוא הוכיחו על שבריר שבשבריר שבאחוז הבודד שבו הוא נפגע אישית, וטען למה שלחתני??! וכמובן שאין לנו שום שמץ במושגים של גדולי האומה ונביא הנביאים.

ויתכן שזו הייתה הסיבה למחשבה הראשונה שביקשה מידת הדין לפגוע בו, כי אם דיבר קשות נגד הנהגת ה' כאשר יש בו נגיעה מזערית של חוסר ענווה, זה הופך את דיבור משה

זאת אומרת שלא מספיק לקחת בת תלמיד חכם שההורים בוודאי משפיעים על הנכדים, אלא החידוש שגם אחי הכלה משפיעים.

ולפי' קשה איך יתכן שאלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס - וכתב רש"י מבנות פוטיאל - מזרע יתרו שפטם עגלים לע"א. ומזרע יוסף שפטפט ביצרו (ב"ב ט): הרי אהרן לימד חובת הבדיקה בשידוכין?

וקשה איך אלעזר בן אהרן לקח כלה שיש צד אחד של מפטם עגלים לעבודה זרה?! ואם תאמר שאין זה חיסרון אלא מעלה, הרי השבטים צחקו על קנאות פנחס שיצא מיתרו שפיטם עגלים לעבודה זרה, וכפי שביארתי קודם שרק בגלל שהקב"ה הבטיח שפנחס יהיה צדיק ולא יחטא – בריתי שלום לכן הוסר הלעג של השבטים, ומדוע אלעזר בכל זאת עשה שידוך זה?

בפרשת בשלח כתבתי הסבר נפלא למה משה נשלח על ידי הקב"ה לדבר עם בני ישראל דווקא כאשר הם – עם ישראל אינם יכולים להקשיב מקוצר רוח?? הרי בורא עולם ידע שקשה להם לשמוע, ולמה אם כן שלחו היה עדיף שיבשר להם זאת אחרי שהתחיל המכות ובזמן שרווח לישראל מהעבודה?!

והתשובה לכך שבשבח עם ישראל כתבה התורה כן, שלא שמעו למשה רק מחמת קוצר רוח ומעבודה קשה ולא כי כעסו עליו שכביכול יצא שקרן שהבטיח גאולה ויצא קושי שעבוד כטענת משה לה' שמאז באתי לדבר בשמך הרע לעם והצל לא הצלת.

יהודי יקר – עם ישראל עבר טלטלה עצומה ובידנו עכשיו לקרב את המשיח
על ידי שנקרב את עם ישראל לאבינו שבשמים כי עם ישראל צמא לבורא עולם

בספר שמחזק רבים והשיב רבים וטובים מעון!!

מרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל!

כתב הסכמה נדירה ביותר לספר,

**שגם אני מצטרף לברכה כי הספר "מעורר מאוד"
ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה.**

ומרן זצ"ל בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות:
וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבנו לאהבה וליראה את שמך.

****כי הוא חידוש עצום וחיזוק אדיר לשבת ולנשמה, ורבים הציל מעוון****

תרמת – באפשרותך לחלק את הספרים חינם כרצונך הטהור – לישיבות וכוללים

כי מטרתי לזיכוי הרבים אמיתי, ולא למטרת רווח!!

ובורא עולם בקניין השלם זה הבניין, כי עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ ולא יפלא מה' דבר.

2 כרכים מתוך 7 כרכים נתרמו בס"ד

כרך בראשית – 3"00

כרך מועדים – 3"00

וחסר את כרך שמות - ויקרא - במדבר - דברים – הגדה של פסח

כך כרך – 30,000 ₪

סה"כ 150000 מאה חמישים אלף ₪

אנא זכה בחלק נצחי, בחיזוק האמונה והקדושה והתורה ומידות טובות, שיהודים רבים
יזכו להתעלות ולטהר לבם בזכותך.

ע"י תרומתך לספרי "וטהר לבנו" מהדורה חדשה 7 כרכים!!!

יוחנן ריינר

0527120333

106855@gmail.com